

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත

Sri Lanka Accounting Standard

පෙළ ගැස්ම

LKAS	01	මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම
LKAS	02	තොග
LKAS	07	මුදල් ප්‍රවහ ප්‍රකාශ
LKAS	08	ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම් සහ වැරදි
LKAS	10	වාර්තාකරන කාලච්ඡේදයේ අවසන් දිනට පසු සිදුවීම්
LKAS	16	දේපල පිරිසක හා උපකරණ
LKAS	37	ප්‍රතිපාදන අසම්භාව්‍ය වගකීම් හා අසම්භාව්‍ය වත්කම්
SLFRS	15	අයහාරය මදුනාගැනීම
SLFRS	16	කල්බදු

මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව

Sri Lanka Accounting Standard 01 (LKAS 01)  
**PRESENTATION OF FINANCIAL STATEMENTS**  
**මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම**

**මෙම ප්‍රමිතියෙහි අරමුණ වන්නේ,**

පොදු අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා පදනම නිර්දේශ කිරීමයි. ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් ව්‍යාපාරවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟත්, පෙර කාලපරිච්ඡේදයන් හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟත් සංසන්දනය කිරීමේ හැකියාව උසස් කරලීම එමඟින් තහවුරු කෙරේ.

**විෂය පථය**

සියලුම සාමාන්‍ය හෙවත් පොදු අවශ්‍යතා සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී මෙම ප්‍රමිතියේ නිර්දේශ අනුගමනය කළ යුතුය. නිශ්චිත හෙවත් විශේෂිත පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී හා ඉදිරිපත් කිරීමේදී වුවද මෙම ප්‍රමිතියේ නිර්දේශ අනුගමනය කිරීම වඩාත් උචිතවේ.

ප්‍රායෝගිකව මූල්‍ය ප්‍රකාශන ආකාර 2 කට වර්ගීකරණය කළ හැකිය.

- (i) පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (General Purpose Financial Statements)
- (ii) විශේෂිත පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (Specified Purpose Financial Statements)

**පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන General purpose financial statements**

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන එක් එක් පාර්ශවයේ නිශ්චිත තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයදුම් කිරීමට හැකියාවක් නොමැති පාර්ශවයන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලන ආකාරයට ඉදිරිපත් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයයි. සමාගමක කොටස්කරුවන්ට වාර්ෂික වාර්තාවක් තුළ ඇතුළත් කර, ඉදිරිපත් කරනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා උදාහරණයකි.

**ප්‍රායෝගික නොවන බව Impractical**

ආයතනයක් අදාළ අවශ්‍යතාවය සපුරාලීමට සෑම අයුරකින්ම ගතහැකි සෑම සාධාරණ උත්සාහයක්ම ගත් නමුදු කිසියම් අවශ්‍යතාවයක්/නිර්දේශයක් එලෙස භාවිතා කිරීමට නොහැකි වීම ප්‍රායෝගික නොවන බවයි. උදාහරණයක් ලෙස ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. 16 අනුව ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි අගය වෙන් වෙන්ව පෙන්වුම් කළයුතු වුවත් ඒවායේ මූලික පිරිවැය වෙන්ව හඳුනාගැනීම අපහසු වන්නේ නම් එම අවශ්‍යතාවය සපුරා ගැනීම ප්‍රායෝගිකව කළ නොහැකිය.

**ප්‍රමාණාත්මක Material**

කිසියම් අන්තර්මක හෝ වැරදි ලෙස කරුණු දැක්වීමක් තනි තනිව හෝ සාමූහිකව ගත් කළ ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ ආර්ථික තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි බලපෑමක් කරන්නේ නම් ඒවා ප්‍රමාණාත්මක ලෙස සැලකේ. ප්‍රමාණාත්මක බව තීරණය වන්නේ අන්තර්මක හෝ කරුණු වැරදි ලෙස දැක්වීමේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය මත වන අතර අයිතමයේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ ඒ හා බැඳුණු විවිධ සාධක පදනම්වයි.

**Notes සටහන්**

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයක, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනයක සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයක ඉදිරිපත් කෙරෙන තොරතුරුවලට අතිරේක තොරතුරු සටහන් වලින් ඉදිරිපත් කෙරේ. සටහන් මගින් විස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීම් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අයිතමිහි විශ්ලේෂණ සහ ඉහත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මුහුණතෙහි ඇතුළත් කිරීමට හැකියාවක් නොමැති තොරතුරු අනාවරණය කෙරේ.

**Other Comprehensive Income අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම්**

අනෙකුත් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව ලාභාලාභ තුළ හඳුනා ගැනීමට අවශ්‍ය නොකෙරෙන හෝ අවසර නොලැබෙන ආදායම් සහ වියදම් මෙයින් අදහස් කෙරේ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් වලට පහත දැ අඩංගු වේ.

- (අ) වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයන් හි වෙනස්වීම් (LKAS 16 - දේපළ, පිරිසත සහ උපකරණ සහ LKAS 38 - අස්පාශ්‍ය වත්කම්)
- (ආ) සේවක ප්‍රතිලාභ ප්‍රමිතිය - (LKAS 19) පරිදි නිශ්චිත ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වල ආයු ගණක ලාභ සහ අලාභ
- (ඇ) විනිමය අනුපාතිකයන් හි වෙනස්කම් වල බලපෑම පිළිබඳ ප්‍රමිතිය - (LKAS 21) අනුව විදේශීය මෙහෙයුම් වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිවර්තනයේදී ඇතිවන විනිමය ලාභ සහ අලාභ
- (ඈ) මූල්‍ය උපකරණ: හඳුනාගැනීම හා මිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය - (LKAS 39) අනුව විකිණීම සඳහා වෙන්කර ඇති මූල්‍ය වත්කම් නැවත මිණුම්කරණයෙන් ඇතිවන ලාභ සහ අලාභ
- (ඉ) මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරි රැකුම් ගනුදෙනුවකදී ඉදිරි රැකුම් උපකරණ මත ඇතිවන ලාභ සහ අලාභයන් හි අදාළ කොටස (LKAS 39)

ඉහතින් හඳුනාගෙන ඇති වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් වලින් අ.පො.ස.උසස් පෙළ විභාගය සඳහා අදාළ වන්නේ දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණනය මත ඇතිවන ලාභ ගිණුම්ගත කිරීම පමණකි.

**Owners අයිතිකරුවන්**

ස්කන්ධ වශයෙන් වර්ගීකරණය කර ඇති සාධන පත්‍ර හිමිකරුවන්

**Profit or Loss ලාභ හෝ අලාභ**

අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් හැර මුළු ආදායමෙන් වියදම අඩුකළ පසු ලැබෙන අගය

**Reclassification Adjustments යළි වර්ගීකරණ ගැලපුම්**

ප්‍රවර්ථන වර්ෂයේදී හෝ පෙර වර්ෂ වලදී අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් වශයෙන් හඳුනාගත් නමුත් ප්‍රවර්ථන වර්ෂයේදී ලාභ හෝ අලාභ වශයෙන් යළි වර්ගීකරණය කරන අගයන්

**Total Comprehensive Income මුළු විස්තීර්ණ ආදායම්**

අයිතිකරුවන් වශයෙන් ඔවුන් සමඟ කරනු ලබන ගනුදෙනු වල ප්‍රතිඵල හැර අනිකුත් ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වල ප්‍රතිඵලයක් සේ කිසියම් කාලවිච්ඡේදයක් තුළදී ස්කන්ධයේ ඇතිවන වෙනස්වීම් මුළු විස්තීර්ණ ආදායම ලාභ හෝ අලාභ සහ අනිකුත් විස්තීර්ණ ආදායම යන කොටස් දෙකෙහි එකතුවෙන් සංයුක්ත වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ මූලික වගකීම පැවරෙන්නේ කළමනාකරණයටයි. සමාගමකනම් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය, විදුහලකනම් විදුහල්පති, විශ්ව විද්‍යාලයකනම් පාලක මණ්ඩලය

**අබණ්ඩ පැවැත්ම**

ව්‍යාපාරයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කරන්නේ එම ව්‍යාපාරය පවත්නා ව්‍යාපාරයක් වශයෙන් දැකිය හැකි අනාගත කාලයක් සඳහා අබණ්ඩව සිය මෙහෙයුම් කටයුතුවල යෙදෙන්නේ යැයි උපකල්පනය කරමිනි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී ව්‍යාපාරයට අබණ්ඩව පැවතීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ තක්සේරු කිරීම කළමනාකරණය විසින් කළ යුතුය. ව්‍යාපාරය වසා දැමීමට හෝ වෙළෙඳාම් කටයුතු අත්හිටුවීමට හෝ එසේ කිරීම හැර වෙනත් විකල්පයක් නොමැති අවස්ථාවල හැරෙන්නට සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාරයක් අබණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය මත පිහිටා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කළ යුතුය. ව්‍යාපාරයේ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් අවිනිශ්චිතතා පවතින බවට හැඟේ නම් ඒ සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අනාවරණය කළ යුතුය. අබණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනයෙන් බැහැරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ විට, එසේ කිරීමට හේතුව සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට යොදාගත් පදනම අනාවරණය කළ යුතුය.

අබණ්ඩ පැවැත්ම තීරණය කිරීමේදී, අවම වශයෙන් මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශන දිනයේ සිට මාස දොළහක් (එහෙත් ඊට සීමා නොකරන) හෝ ඊට වැඩි ඉදිරි කාලයක් සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ. අදාළ කාලය තීරණය කිරීම එක් එක් අවස්ථාවේ පවතින කරුණු මත රඳා පවතී. ව්‍යාපාරයට ලාභදායී මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් සහ අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට මූල්‍ය සම්පත් පවතී නම් විශ්ලේෂණය කිරීමකින් තොරව අබණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය වලංගු වන බවට නිගමනය කරනු ලැබිය හැකිය. අනෙකුත් අවස්ථා වලදී අබණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනයේ වලංගුභාවය තීරණය කිරීමේ දී ප්‍රචරිත හා අපේක්ෂිත ලාභදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් පුළුල් අධ්‍යයනය කිරීමක් හා ණය ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව සහ මූල්‍ය ප්‍රතිසම්පාදන මූලාශ්‍ර පිළිබඳ සලකා බැලීම කළ යුතුය

➤ **ප්‍රශ්න අංක 01,02 සහ 03ට පිළිතුරු සැපයීමට පහත තොරතුරු භාවිතා කරන්න.**

2016.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා පහත තොරතුරු සීමිත නාමල් පොදු සමාගමට අදාළ වේ.

විස්තරය	රු. '000
විකුණුම්	1 200
විකුණුම් පිරිවැය	600
මෙහෙයුම් වියදම්	300
මෝටර් රථයක් විකිණීම මත ලාභය	80
සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන් ගෙවූ අතුරු ලාභාංශ	100
ප්‍රත්‍යාගණන හිඟය - කාර්යාලීය උපකරණ	120
ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය - ගොඩනැගිලි	180

2015.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා කාර්යාලීය උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණනය මත රු. 90 000 ක අතිරික්තයක් හඳුනාගෙන තිබුණි. 2016.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ දී ප්‍රථම වතාවට ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනය කර ඇත.

01. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුව 2016.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා හඳුනා ගන්නා ලද මුළු ආදායම සහ මුළු වියදම කොපමණ ද?

	මුළු ආදායම (රු. '000)	මුළු වියදම(රු. '000)
1)	1 280	900
2)	1 340	900
3)	1 380	1 020
4)	1 460	1 020
5)	1 460	1 120

(.....)

02. LKAS 1 (මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම) ප්‍රමිතියට අනුව 2016.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා හඳුනා ගන්නා ලද ලාභය සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම කොපමණ ද?

	ලාභය (රු. '000)	වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම (රු. '000)
1)	160	180
2)	250	90
3)	260	180
4)	350	90
5)	380	60

(.....)

03. LKAS 1 (මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම) ප්‍රමිතියට අනුව 2016.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුළු විස්තීර්ණ ආදායම සහ රඳවාගත් ඉපැයුම් කොපමණ ද?

	මුළු විස්තීර්ණ ආදායම (රු. '000)	වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම (රු. '000)
1)	340	160
2)	340	250
3)	440	250
4)	440	260
5)	440	280

(.....)

**Sri Lanka Accounting Standard 02 (LKAS 02)**  
ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 02 - තොග  
LKAS – 02 INVENTORIES

---

**ප්‍රමිතියේ අරමුණු**

මෙම ප්‍රමිතියේ අරමුණුවන්නේ තොග සම්බන්ධ ගිණුම්කරණය පිළිබඳ නිර්දේශ සැපයීමයි ඒ අනුව මෙම ප්‍රමිතිය මගින් පහත අරමුණු අපේක්ෂා කරයි

- වත්කමක් ලෙස ඉදිරියට ගෙන යන තොගයේ පිරිවැය තීරණය කිරීම,
- තොගවල අගය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා ලියා හැරීම හා තොගයේ අගය පසු කාලීන වශයෙන් වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම.
- තොග පිරිවැය ගණනයේදී භාවිතා කරන පිරිවැය සූත්‍ර පිළිබඳව මග පෙන්වීම.

**ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 02 ට අනුව තොග යනු**

- සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලදී විකිණීමට තබාගෙන ඇති,
- එවැනි විකිණීමක් සඳහා නිෂ්පාදන වෙමින් පවතින.
- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා හෝ සේවා සැපයීමේදී පරිභෝජනය සඳහා තබාගන්නා ද්‍රව්‍ය යන අංශ තුනෙන් එකක් යටතට හෝ ගැනෙන වත්කම් වේ.

සරලව දක්වන්නේ නම් තොග යනු

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා හෝ සේවා සැපයීම සඳහා හෝ විකිණීම සඳහා හෝ තබාගෙන ඇති

අ.	නිමි භාණ්ඩ Finished Goods
ආ.	නොනිමි භාණ්ඩ Work in progress
ඇ.	අමුද්‍රව්‍ය Row Materials

යන සංරචක වලට අයත් වත්කම් වේ.

තොග පිරිවැය

- ❖ තොගය මිලට ගැනුම් පිරිවැය Cost of purchases
- ❖ පරිවර්තන පිරිවැය Conversion Cost
- ❖ තොගය වත්මන් ස්ථානයට හා තත්ත්වයට ගෙන ඒමට දරණ ලද පිරිවැය නැතහොත් වෙනත් පිරිවැය Other Cost

මිලට ගැනුම් පිරිවැය

තොගවල මිලට ගැනුම් පිරිවැය යන්නට තොගය ගැනුම් මිල, ආනයන තීරු බද්ද සහ ආපසු අයකරගත නොහැකි බදු ප්‍රවාහන වියදම්, තොග එහා මෙහා කිරීමේ වියදම් සහ අනෙකුත් අදාළ සෘජු වියදම් තොග පිරිවැයට අන්තර්ගත කෙරේ. (උදා: Vat සඳහා ලියාපදිංචි ව්‍යාපාර ආපසු අයකරගත හැකි බැවින් තොගයේ පිරිවැයට Vat බද්ද ඇතුළත් නොකෙරේ.)

පරිවර්තන පිරිවැය

- තොගයේ පරිවර්තන පිරිවැය යනු, අමු ද්‍රව්‍ය, නිමි භාණ්ඩ බවට පත්කිරීම සඳහා අදාළ වන සෘජු සහ වක්‍ර වියදම් වේ.
- නිෂ්පාදන ගිණුම තුළ සෘජු වියදම් ශීර්ෂය යටතේ අන්තර්ගත කරනු ලබන සෘජු ශ්‍රමය, සෘජු පරිවර්ථන වියදමකි. එනම් අමුද්‍රව්‍ය නිමි භාණ්ඩයක් බවට පරිවර්තනය කිරීමේ කාර්යයේදී දැරීමට සිදුවන සෘජු ශ්‍රමයයි.
- එම කාර්යයේදී දැරීමට සිදුවන අනෙකුත් නිෂ්පාදන වියදම් හෙවත් පොදු කාර්ය පිරිවැය යම් පිළිගත් පදනමක් මත තොග ඒකක මත බෙදාහැරිය යුතුය. මෙම වක්‍ර වියදම්, ස්ථාවර සහ විචල්‍ය පොදු කාර්ය පිරිවැය ලෙස වර්ග දෙකක් යටතේ හඳුනාගත හැකිය.

**වෙනත් පිරිවැය**

අනෙකුත් පිරිවැය කිරණයේදී එම පිරිවැයන් තොගය වර්තමාන තත්ත්වයට හා ස්ථානයට ගෙන ඒම දක්වා අදාල ප්‍රමාණය පමණක් ඇතුළත් කළ යුතුය. විශේෂිත ඇණවුමක් සඳහා මෝස්තර නිර්මාණය කිරීමේ ගාස්තු ආදිය මේ යටතේ අන්තර්ගත කළ හැකිය.

මිලට ගැණුම් පිරිවැය	
ගැණුම් මිල	×
ආයාන නිරූපණ ගාස්තු	×
ආරාධනා ප්‍රකාශන නොගැනී වෙනත් බදු	×
නිශ්කාශන ගාස්තු	×
පැවැත්වීම් කුලී	×
බැංකු කුලී	×
ගොනුවේ කුලී	×
	×
<b>ප්‍රතිකළ</b>	
වෙළඳ වට්ටම්	×
දීමනා	×
	×
	××

පරිවර්තන පිරිවැය	
සෘජු ශ්‍රම වර්ධනය	×
සෘජු වෙනත් වර්ධනය	×
ස්ථාවර ආයුධකාර්ය වර්ධනය	×
විවිධ ආයුධකාර්ය වර්ධනය	×
	×
	××

වෙනත් පිරිවැය	
විශේෂ මොස්තර නිර්මාණ	×
නිෂ්පාදන සැලසුම් වියදම්	×
	××

**තොග පිරිවැයට ඇතුළත් නොකළ යුතු දෑ**

- අසාමාන්‍ය ලෙස ද්‍රව්‍ය, ශ්‍රමය හා පොදුකාර්ය අපතේ යාම් වලට අදාල පිරිවැය
- ගබඩා පිරිවැය, (නමුත් තවත් නිෂ්පාදන අදියරයක් වෙනුවෙන් අඩක් නිමි භාණ්ඩ ගබඩාකරණය කෙරේ නම් එම පිරිවැය තොගයට අන්තර්ගත කළ හැකිය).
- තොගය වර්තමාන ස්ථානයට හා තත්ත්වයට ගෙන ඒමට අදාල නොවන පරිපාලන පොදුකාර්ය
- විකුණුම් වියදම්
- ඉඩදෙන ලද සීමිත අවස්ථාවන්හිදී හැර ණය ගැණුම් පිරිවැය

**ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය**

තොගයක් සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලදී අලෙවි කිරීමට අපේක්ෂිත විකුණුම් මිලෙන් තොගය තව දුරටත් සකස් කිරීමට වැය වේ යැයි අපේක්ෂිත වියදම් (ඇස්තමේන්තුගත නිම කිරීමේ වියදම්) හා ඇස්තමේන්තු ගත විකුණුම් වියදම් අඩුකළ පසු ලැබෙන වටිනාකම වේ.

$$\text{ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය} = \text{අපේක්ෂිත විකුණුම් මිල} - (\text{ඇස්තමේන්තුගත නිම කිරීමේ වියදම්} + \text{ඇස්තමේන්තු ගත විකුණුම් වියදම්})$$

මෙහි ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිල යනු එම අවස්ථාවේ තොග සම්බන්ධයෙන් පවතින සාධාරණ හා විශ්වාසදායී වෙළඳපොළ මිලයි. තවද විකුණුම් ගිවිසුම් වලට එලබ ඇති තොග සම්බන්ධයෙන් එම ගිවිසුම් මිල විකුණුම් මිල ලෙස සැලකිය යුතුය.

මෙසේ තොගයේ පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ගණනය කිරීමෙන් පසු ශේෂ පත්‍රයේ තොගය පෙන්වුම් කළ යුත්තේ පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන දෙකෙන් අඩු අගයටය. එය ආරක්ෂණ සංකල්පයටද අනුකූලය.

**තොග පිරිවැයට වඩා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය අඩුවිය හැකි අවස්ථා**

- තොග හානි වී හෝ පලදු වී තිබීම
- තොග යල් පැනීම
- විකුණුම් මිල පහත වැටීම
- විකුණුම් වියදම් හා නිමකිරීමේ වියදම් ඉහල යාම

**තොග පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය තීරණය කිරීමේ ක්‍රම**

- අයිතම් ක්‍රමය Item by Item Basis
- කාණ්ඩ ක්‍රමය Grouping Method



පිරිවැය සූත්‍ර Cost Formulas

- ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (First In First Out-FIFO)
- හරිත සාමාන්‍ය මිල (Weighted Average Cost - WAC)

**තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම**

- තොගය විකුණනු ලැබූ විට තොග සම්බන්ධයෙන් පවතින අගය (ධාරණ අගය) විකුණනු ලැබූ කාලයට අදාළ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. නවද, තොගයෙහි අගය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා කපාහල විට ඒ තුළින් ඇතිවන අලාභය අදාළ කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස අන්තර්ගත කළ යුතුය.
- ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා කපාහල තොගයෙහි නැවතත් ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ඉහල යාම හේතුවෙන්, තොගයෙහි අගය කලින් පැවති තත්ත්වයට පත්කරන්නේ නම්, (ප්‍රතිවර්තය කරන්නේ නම්) එම ගැලපීම අදාළ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන තොග පිරිවැයේ අඩුවීමක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

**තොග සම්බන්ධ හෙළිදරව් කිරීම්**

මූල්‍ය ප්‍රකාශ පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතු ය :

- (අ.) භාවිතා කළ පිරිවැය සූත්‍රය ද ඇතුළුව තොග මැනීමේ දී යොදාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති
- (ආ.) තොගවල මුළු ධාරණ අගය සහ ව්‍යාපාරයට උචිත වන වර්ගීකරණයන් අනුව ධාරණ අගය
- (ඇ.) සාධාරණ අගයෙන් විකිණීම සඳහා යන වියදම අඩුකල පසු වටිනාකමට පෙන්වන තොගවල ධාරණ අගය
- (ඈ.) කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් තොගයේ වටිනාකම
- (ඉ.) කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් තොග ලියාහැරීමේ වටිනාකම
- (ඊ.) කාලපරිච්ඡේදයෙහි වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් තොගයෙන් අඩුකිරීමක් ලෙස හඳුනාගත් ලියාහැරීම් ප්‍රතිවර්ත වීමක් ඇතොත් එම වටිනාකම
- (උ.) තොග ලියාහැරීම් ප්‍රතිවර්ත කිරීමට බලපෑ අවස්ථාවන් හෝ සිද්ධීන්
- (ඌ.) වගකීම් සඳහා සුරැකුමක් ලෙස ඇපකරන ලද තොගවල ධාරණ අගය.

**ඇගයීම**

- 01. ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර. 02 තොග ප්‍රමිතයට අනුව පහත ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.
  - 1. තොග අගය කිරීමට අදාළ නිර්දේශිත රීතිය දක්වන්න. ලකුණු 01 යි.
  - 2. තොග පිරිවැය ප්‍රධාන අංග තුනකින් සංයුක්ත විය යුතුය. මෙම අංග සඳහන් කරන්න. ලකුණු 01 යි.
  - 3. තොග පිරිවැය අගය කිරීමේ දී යොා ගන්නා නිර්දේශිත පිරිවැය සූත්‍ර (උපකල්පන) දෙක සඳහන් කරන්න. ලකුණු 01 යි.
  - 4. ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය නිර්වචනය කරන්න. ලකුණු
- 01 යි.
  - 5. පදනම් දෙකක් යොදා ගනිමින් තොග ඒවායේ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා කපා හැරිය හැකිය. මෙම පදනම් දෙක සඳහන් කරන්න. ලකුණු 01 යි.
  - 6. තොග සම්බන්ධව මූල්‍ය ප්‍රකාශ වල කල යුතු හෙළිදරව් කිරීම් දෙකක් සඳහන් කරන්න. ලකුණු 01 යි.
- 02. තොග පිළිබඳ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය පදනම් කරගෙන පහත සඳහන් ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.
  - 1. තොග පිරිවැයේ ඇතුළත් ප්‍රධාන අංග කවරේද
  - 2. සිල්ලර බඩු වෙළඳ සැලක තොග පිරිවැය අගය කිරීම සඳහා නිශ්චිත හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රමය යෝග්‍ය වේද ඔබගේ පිළිතුරට හේතු දක්වන්න.
  - 3. කෞතුක භාණ්ඩ හා චිත්‍ර වෙළඳාම් කරණ ව්‍යාපාරකයෙකුගේ තොගයේ පිරිවැය තීරණය කිරීම සඳහා යෝග්‍ය වන්නේ කුමන පිරිවැය කරන ක්‍රමයද හේතු දක්වන්න.
- 03. ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර. 02 තොග ප්‍රමිතයට අනුව පහත ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.
  - 1. නිම් භාණ්ඩ තොග පිරිවැයේ අඩංගු ප්‍රධාන අංග 3 දක්වන්න.
  - 2. සිල්ලර වෙළඳ ව්‍යාපාරයක තොග පිරිවැය ඇස්තමේනු කිරීමේ දී යොදා ගත හැකි පිරිවැය සූත්‍ර දෙකක් දක්වන්න.
  - 3. සිල්ලර වෙළඳ ව්‍යාපාරවල තොග අගය කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී මෙවැනි පිරිවැය සූත්‍ර යොදා ගැනීමට සිදුවන්නේ මන්දැයි පැහැදිලි කරන්න.

04. ගිණුම් වර්ෂයක් අවසානයේ නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක් සතුව තිබූ නිෂ්පාදනයට යොදාගන්නා ද්‍රව්‍ය කාණ්ඩ 3 ක් සම්බන්ධව තොරතුරු පහත දී ඇත. මෙම ව්‍යාපාරය තොග අගය කරනුයේ කාණ්ඩ ක්‍රමය අනුව ය.

තොග කාණ්ඩය	ඒකකයක පිරිවැය රු.	ඒකක ගණන	ඒකකයක ඇස්තමේන්තුගත මිල රු.	ඒකකයක විකුණුම් ඇස්තමේන්තුගත වියදම් රු. (ඒකකයකට)
A	15	10 000	12	2
B	8	5 000	12	2
C	20	5 000	15	3

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 2 ට අනුව ඉහත තොගයේ වටිනාකම වන්නේ  
 (1) රු. 200 000 කි. (2) රු. 235 000 කි.  
 (3) රු. 255 000 කි. (4) රු. 290 000 කි.  
 (5) රු. 300 000 කි.

(.....)

05. ව්‍යාපාරයක 2013.03.31 දිනට අවසාන තොගය රු. 30 000ක් වැඩියෙන් ද, 2014.03.31 දිනට අවසාන තොගය රු. 10 000ක් අඩුවෙන්ද, ගණනය කර ඇත. මෙමගින් මෙම වර්ෂ දෙකෙහි ලාභයට ඇතිවන බලපෑම කොපමණ ද?

	2013.03.31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය	2014.03.31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය
(1)	රු. 30 000කින් වැඩි වේ.	රු. 10 000කින් අඩු වේ.
(2)	රු. 30 000කින් අඩු වේ.	රු. 10 000කින් වැඩි වේ.
(3)	රු. 30 000කින් වැඩි වේ.	රු. 20 000කින් අඩු වේ.
(4)	රු. 30 000කින් වැඩි වේ.	රු. 40 000කින් අඩු වේ.
(5)	රු. 30 000කින් අඩු වේ.	රු. 40 000කින් වැඩි වේ.

06. සීමිත මැණික් සමාගමේ ගබඩා ලෙජරයෙන් පහත තොරතුරු උපුටාගෙන ඇත.

දිනය	ඒකක ප්‍රමාණය	ඒකකයක මිල
2017/2/5	1400	රු 10
2017/2/12	500	රු 12
2017/2/20	1000	රු 15
2017/2/25	1500	රු 20

තොග නිකුත් කිරීම්	ඒකක
2017/2/18	900
2017/2/26	800
2017/2/27	1000

ව්‍යාපාරය ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (FIFO) අනුව තොග නිකුත් කිරීම සිදු කරන විට තොග ලෙජරය පිළියෙළ කරන්නේ නම් 2017.01.31 දිනට තොගයේ වටිනාකම ගණනය කරන්න

# LKAS 07

## මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය Cash Flow Statement

- ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් තුළ මුදල් හා මුදල්වලට සමාන දැවල සිදුවූ ජනනයවීම් හා භාවිතයන් දැක්වෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය වේ.
- ව්‍යාපාරයක් කිසියම් කාලච්ඡේදයක් තුළ දී මුදල් උපයාගත් ආකාරය සහ එම මුදල් භාවිත කළ ආකාරය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ පෙන්නුම් කරනු ලැබේ.
- මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 07 අදාළ වේ.
- මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය ,මුදල් පදනම, මත පිළියෙල කරනු ලැබේ.

### ප්‍රමිතයේ අරමුණ Objective

- මෙම ප්‍රමිතියෙහි අරමුණ වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ ප්‍රයෝජනයට ගන්නා පාශ්වයන්ගේ ආර්ථික තීරණ ගැනීම සඳහා අදාළ වන පරිදි ව්‍යාපාරයක් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා මුදල් හා මුදල් සමාන දැවල සිදුවූ වෙනස්වීම් මෙහෙයුම්, ආයෝජන හා මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වශයෙන් වර්ග කර මුදල් ජනනය හා භාවිතය දැක්වෙන පරිදි අර්ථවත් ප්‍රකාශයක් ඉදිරිපත්කිරීමයි.

### ප්‍රමිතියෙහි දැක්වෙන නිර්වචන

#### මුදල් (Cash):

අතැති මුදල් හා ඉල්ලුම් තැන්පතු වලින් සමන්විත වේ.

#### මුදල් සහ මුදල් හා සමාන දෑ (Cash and Cash Equivalents):

ඉතා ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයෙන් යුක්ත කෙටිකාලීන ආයෝජන වන අතර, මේවා කිසිම අවදානමකින් තොරව මුදල් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි ය.

#### නිදසුන්:

- කෙටිකාලීන ස්ථාවර තැන්පතු
- ත්‍රෛමාසික භාණ්ඩාගාර බිල්පත්

#### මුදල් ප්‍රවාහයන් (Cash flows):

මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ ආයතනය තුළට ගලාඒම හා ආයතනයෙන් පිටතට ගලායාම වේ.

#### මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් (Operating activities):

ආයතනයෙහි ප්‍රධාන ආදායම් ඉපදවීම් ප්‍රවාහය මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වන අතර, ආයෝජන හා මූල්‍ය නොවන අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම් වේ.

#### ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් (Investing activities):

මුදල් හා මුදල් සමාන දැවලට අයත් නොවන වෙනත් ආයෝජනයන් අත්පත් කර ගැනීම සහ

ඉවත් කිරීම් වේ.

**මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් (Financing activities):**

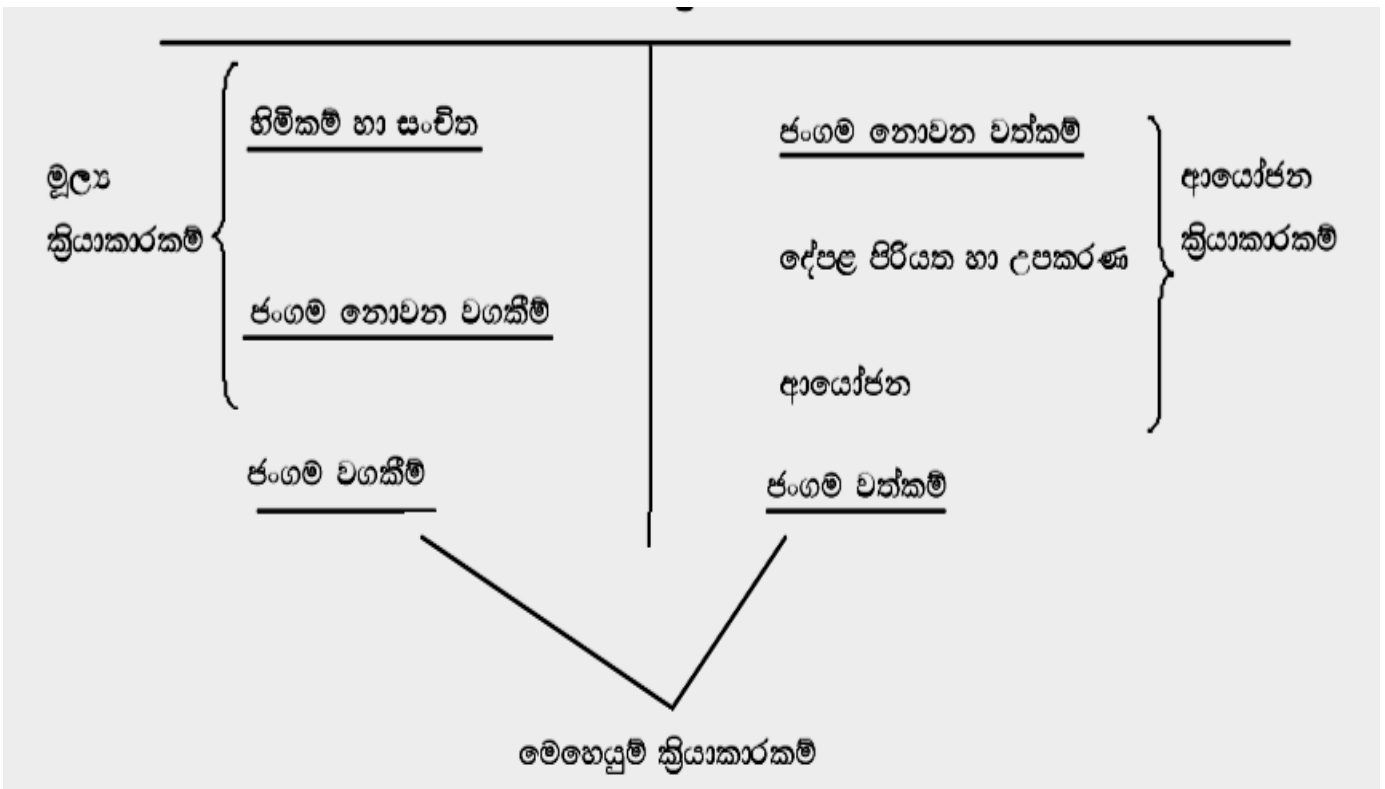
ව්‍යාපාරයේ අයිතිකරුවන්ගේ හිමිකම් සහ ණයගැනීම්වල ප්‍රමාණයේ හා සංයුතියේ වෙනස්කම් ඇති කරන ක්‍රියාකාරකම් වේ.

**මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයක් පිළියෙල කිරීමේ ප්‍රයෝජන - Benefits of Cash Flow Statement**

- එක් එක් ක්‍රියාකාරකම යටතේ ජනනය වී ඇති හෝ යෙදවී ඇති මුදල් ප්‍රවාහයන් වෙන්වෙන්ව හඳුනා ගැනීම.
- ව්‍යාපාරයක ලාභදායීත්වය, ද්‍රවශීලතාව හා ක්‍රියාකාරී බව පිළිබඳ පුරෝකථනය කිරීම.
- ලාභාංශ ගෙවීම්, දිගුකාලීන ණය පියවීම්, ව්‍යාපාරය පුළුල් කිරීම ආදී කාර්යයන් සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදලක් ව්‍යාපාරයේ මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනිත වී තිබේ ද යන්න දැනගැනීම.
- ලාභ දායකත්වය හා ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ අතර සම්බන්ධතාව දැන ගැනීම.

මෙහෙයුම් කටයුතු, ආයෝජන කටයුතු හා මූල්‍ය කටයුතු මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය තුළ පහත සඳහන්පරිදි පෙන්වුම් කළ හැකි ය.

**මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය**



ඇගයීම

2012.03.31 සහ 2011.03.31 දිනවලට සීමිත සුමුදු පොදු සමාගමේ යන්ත්‍රසූත්‍ර සම්බන්ධ උද්ධෘතයන් පහත දී ඇත

	<u>2012.03.31 (රු. '000)</u>	<u>2011.03.31 (රු. '000)</u>
යන්ත්‍රසූත්‍ර - පිරිවැයට	1 500	1 000
සමුච්චිත ක්ෂය	500	400
<u>අතිරේක තොරතුරු</u>		

2012.03.31 දින සමාගම විසින් පිරිවැය රු.300 000 ක් වූ යන්ත්‍රයක් රු.160 000කට විකුණන ලදී. මෙදිනට යන්ත්‍රයේ ධාරණ වටිනාකම රු 200 000ක් විය. මෙදිනම නව යන්ත්‍රයක් මුදලට අත්පත් කරගන්නා ලදී.

01. 2012.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා යන්ත්‍රසූත්‍රවලට අදාළව ආයෝජන කටයුතුවලින් ඇති වූ මුදල් ප්‍රවාහ ගලාඒම් සහ ගලායෑම් දක්වන්න.

- අ) මුදල් ප්‍රවාහ ගලාඒම් .....
- ආ) මුදල් ප්‍රවාහ ගලායෑම් .....

02. ඉහත ගනුදෙනුවලින් පැන නඟින මුදල් - නොවන අයිතමයක් (වටිනාකම ද සහිතව) දක්වන්න.

.....

## (LKAS 08)

### ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ වැරදි

#### ඡායාරූප

- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ වැරදි නිවැරදි කිරීම් ගිණුම්කරණය හා හෙළිදරව් කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ වෙනස් කිරීම සඳහා නිර්ණායකයන් නියම කිරීම

#### ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති (Accounting Policies)

ආයතනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී හා ඉදිරිපත් කිරීමේදී භාවිතා කරන නිශ්චිත මූලධර්ම, පදනම්, සම්ප්‍රදායන්, රීතින් සහ පරිචයන් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියයි.

#### ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීමේදී සලකා බලන කරුණු

- ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් සම්බන්ධව ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියක් නිශ්චිතව අදාළ වන්නේ නම්, එම ප්‍රමිතිය අනුගමනය කරමින් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් තීරණය කළ යුතුය.
- ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් සම්බන්ධව අදාළ සහ විශ්වසනීය දත්තයන් අනාවරණය කෙරෙන ලෙස නිර්දේශිත ගිණුම් ප්‍රතිපත්තීන් ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වල දක්වා ඇත.
- එහෙත් නිශ්චිත ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියක් නොමැති විටෙක පහත සඳහන් කරුණු සපුරාලන පරිදි කළමනාකරණයේ විනිශ්චය මත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් නිර්මාණය කොට ඒවා අනුගමනය කළ යුතුය.

කළමනාකරණය විසින් තම විනිශ්චය පරිදි ගිණුම් ප්‍රතිපත්තියක් තෝරා ගනු ලබන්නේ නම්, තිබිය යුතු අවශ්‍යතා

- (1) ගිණුම් ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන අයගේ අවශ්‍යතාවයන්ට අදාළවීම සහ
- (2) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පහත සාධකවලට අනුකූලව සකස් කිරීම පිළිබඳ විශ්වාසය තහවුරු කළ යුතුය.
  - විශ්වාසදායක බව
  - නීතිමය තත්ත්වයට වඩා ආර්ථික ස්වභාවය නිරූපනය කරන බව (විෂයානුගතභාවය)
  - මධ්‍යස්ථභාවය

- විවක්ෂණභාවය
- සම්පූර්ණත්වය

ආයතනයක් එක හා සමාන තත්ත්වයේ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වාර්තාකරණය සඳහා භාවිතා කරන ගිණුම් ප්‍රතිපත්තීන් සංගත ලෙස / ඒකාකාරී ලෙස භාවිතා කළ යුතුය.

එහෙත් වෙනස් ප්‍රතිපත්තීන් අනුගමනය කිරීම ගිණුම් ප්‍රමිතියකින් අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ නම් එය එසේ කළහැකිය.

ව්‍යාපාරයක් අනුගමනය කරන ගිණුම් ප්‍රතිපත්තීන් අනාවරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය **LKAS 01** හි දක්වා ඇත.

### ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් (Changes in Accounting Policies)

ආයතනයකට ගිණුම් ප්‍රතිපත්තීන් වෙනස්කළ හැක්කේ,

- ගිණුම් ප්‍රමිතියක අවශ්‍යතාවයක් මත හෝ
- ආයතනයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, කාර්ය සාධනය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් හි බලපෑම වඩාත් විශ්වාසදායී ලෙස අදාළ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සැපයිය හැකිනම් පමණි.

#### ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් ගිණුම්ගත කිරීම

- ප්‍රමිතියක් ප්‍රථම වරට ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් වෙනස්වීම සඳහා අදාළ ප්‍රමිතියේ නිශ්චිත සංක්‍රාන්ති විධිවිධාන වේ නම්, ඒ අනුව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
- එලෙස සංක්‍රාන්ති විධිවිධාන රහිත ප්‍රමිතියක් ප්‍රථම වරට ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී, ඇතිවන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක වෙනස්වීමක් හෝ ස්වේච්ඡාවෙන් සිදුකරන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක වෙනස්වීමක් අතීතයේ සිට බලපවත්වන ආකාරයට ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

#### ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම්

ගිණුම්කරණයේදී නොයෙකුත් සංඛ්‍යා පිළිබඳව ඇස්තමේන්තු කිරීම කෙරේ. ඇස්තමේන්තු කිරීමකදී ලබාගත හැකි ආසන්නතම හා විශ්වාසදායී තොරතුරු මත පදනම්ව විනිශ්චයන් ලබාගනී.

උදාහරණ ලෙස,

- බොල් ණය / අඩමාණ ණය
- තොග යල් පැනීම
- මූල්‍ය වත්කම් හෝ වගකීම්වල සාධාරණ අගය
- ක්‍ෂය වන වත්කමෙහි අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල පරිභෝජන රටාව හෝ ඒවායේ ජීවිත කාලය
- ප්‍රතිඥාහාර බැඳීම

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනස්වීමේදී ගිණුම්කරණය

- වෙනස බලපාන්නේ වෙනස සිදුවන කාලයට පමණක් නම්, එම කාලච්ඡේදයේ ලාභයට / අලාභයට ගලපන්න.  
 උදා: බොල් ණය
- වෙනස එය සිදුවූ කාලච්ඡේදයට සහ ඉදිරි කාලච්ඡේදවලට බලපාන්නේ නම්, එම එක් එක් කාලච්ඡේදයේ ලාභයට අලාභයට ඇතුළත් කරමින් ඉදිරි කාලීනව හඳුනාගන්න.  
 උදා: ක්ෂයවීම
- වෙනස වත්කම සහ වගකීම වෙනස්වීමකට බලපාන්නේ නම් හෝ ස්කන්ධ අයිතමයකට සම්බන්ධවන්නේ නම් (හිමිකම), වෙනස සිදුවූ කාලපරිච්ඡේදයේ වත්කම, වගකීම හෝ ස්කන්ධ අයිතමයේ ධාරණ අගයට ගලපමින් වෙනස්වීම හඳුනා ගන්න.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම සඳහා උදාහරණ

ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. 16 ට අනුව යම් දේපළ, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයක ඵලදායී ජීවිත කාලය කල සමාලෝචනය කළ යුතුය. ඒ අනුව ඉදිරි ජීවිත කාලය දීර්ඝ වීමක් හෝ අඩුවීමක් පවතී නම් ඒ අනුව වර්තමාන හා ඉදිරි කාලපරිච්ඡේද සඳහා ක්ෂය අගය තීරණය කළ යුතුය.

උදා:-	2015.04.01	යන්ත්‍ර ශේෂය	800,000	
	2015.04.01	ක්ෂය සඳහා වෙන් කිරීම		200,000
		ක්ෂය අනුපාතය	12.5%	

යන්ත්‍රයේ පැවත්ම පිළිබඳව 2015.04.01 කළ ඇගයීමේදී යන්ත්‍රය සම්පූර්ණයෙන්ම පාවිච්චි කළ හැකි කාලය උපරිම වශයෙන් වර්ෂ 5 ක් පමණක් බව තහවුරු විය. මෙය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීමක් සේ සලකා පහත පරිදි කටයුතු කළ යුතුය.

ගත වූ ජීවිත කාලය = 200,000 / 100,000 (වාර්ෂික ක්ෂය) (800,000 × 12.5%) 100,000  
 = වර්ෂ 2

ඉදිරි ජීවිත කාලය = වර්ෂ (5 - 2) = 3

2015 / 2016 සඳහා ක්ෂය වටිනාකම = (800,000 - 200,000)

උදාහරණ

- ව්‍යාපාරයක් 2013.04.01 දින රු. 800,000/- කට යන්ත්‍රයක් මිලදී ගත් අතර, වාර්ෂිකව 12.5% බැගින් ක්ෂය ප්‍රතිපාදනය කරන ලදී. මෙම යන්ත්‍රයේ ජීවිත කාලය 2015.04.01 දින සමාලෝචනය කරන ලදුව යන්ත්‍රයේ සමස්ථ ජීවිත කාලය වර්ෂ 05 ක් පමණක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත.



- (1) ඉහත තත්ත්වය ඔබ හඳුනාගන්නේ කිනම් කරුණක් වශයෙන්ද?
- (2) 2015/2016 වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී කළ යුතු ගැලපීම් පෙන්වා එම සංඛ්‍යා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කළ යුතු ආකාරය පෙන්වන්න.

### වැරදි

- ගිණුම් ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී, ඉදිරිපත් කිරීමේදී, අනාවරණය කිරීමේදී, පමණක් නොව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මූලිකාංගයන් හඳුනාගැනීමේදී සහ මැනීමේදීත් වැරදි සිදුවිය හැකියි. ඇතැම් විට ව්‍යාපාරයක ලාභදායීත්වය හෙවත් කාර්යය සාධනය, එහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ මුදල් ප්‍රවාහයන් යම් යම් නිශ්චිත පරමාර්ථ සහිතව හිතාමතාම වැරදි සහගත ලෙස සකස්කල හැකියි.

ප්‍රමාණාත්මක වුවත් ප්‍රමාණාත්මක නොවූවත් එවැනි වැරදි අන්තර්ගතවේ නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. හා අනුකූල නොවේ. ප්‍රචර්ථන වර්ෂයේදී සොයා ගන්නා වැරදි එම වර්ෂයේදීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමට පෙර ඒවායේම නිවැරදි කරනු ලැබේ

එහෙත් සමහර ප්‍රමාණාත්මක වැරදි සොයාගත හැකිවන්නේ පසු කාලපරිච්ඡේදයකදී විය හැකියි. මෙලෙස පෙර කාලපරිච්ඡේදයක සිදුවූ ප්‍රමාණාත්මක වැරදි අනාවරණය කරගතහොත් ඒවා,

- වරද සිදුවූ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇති සංසන්ධනාත්මක තොරතුරු නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන් හෝ
- ඉදිරිපත් කරනු ලබන පැරණිම කාලපරිච්ඡේදයට පෙර වරද සිදුවූයේ නම් එම පැරණිම කාලපරිච්ඡේදයේ වත්කම් වගකීම් සහ ස්කන්ධයෙහි ආරම්භක ශේෂයන් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන් අතීතයට බලපාන ලෙස නිවැරදි කළ යුතු වේ.

• **හෙමිදරව් කිරීම්වලට හිඳුණු:**

<b>ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම්</b>	<b>ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම්</b>	<b>පෙර කාලව්‍යාප්තියේදී වැරදි</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියේ වෙනස්වීමේ ස්වභාවය</li> <li>• අනාගත හා ප්‍රචර්ථන කාලව්‍යාප්තියට සිදුවිය හැකි බලපෑම</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ඇස්තමේන්තුව වෙනස් කිරීමට හේතු</li> <li>• ඇස්තමේන්තු වෙනස් කිරීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට සිදුවන බලපෑම</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• පෙර කාලව්‍යාප්තියේදී වරදෙහි ස්වභාවය</li> <li>• ඉදිරිපත් කර ඇති පැරණිම පෙර කාලව්‍යාප්තිය ආරම්භයේ නිවැරදි කිරීම</li> <li>• වැරදි නිවැරදි කර ඇත්තේ කවර කාලයක සිට කෙසේ ද යන්න පිළිබඳ විස්තරයක්</li> </ul>

ඇගයීම

01. ක්ෂය ක්‍රමය සරල මාර්ග ක්‍රමයේ සිට හීනවන ශේෂ ක්‍රමයට ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ දී වෙනස් කරන ලදී. ඉහත වෙනස්වීම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපිය යුත්තේ,

- 1) එය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනසක් වන බැවින් පෙර කාලපරිච්ඡේදවල ය.
- 2) එය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනසක් වන බැවින්, අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල ය.
- 3) එය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනසක් වන බැවින්, අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල ය.
- 4) එය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනසක් වන බැවින්, ප්‍රවර්තන හා අනාගත කාලපරිච්ඡේදවල ය.
- 5) එය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනසක් වන බැවින් පෙර කාලපරිච්ඡේදවල හා ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේද තුළ ය.

02. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 8 ට ( ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීම් සහ වැරදි ) අනුව ආයතනයකට එහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කළ හැකි අවස්ථා දෙක සඳහන් කරන්න.

.....  
.....

# වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයෙන් පසු සිදුවූ සිද්ධීන් (LKAS 10)

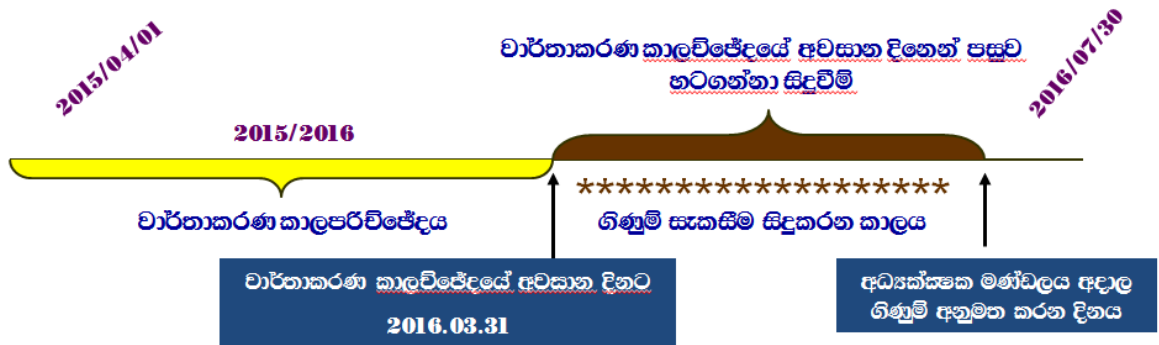
## ප්‍රමිතියෙහි අරමුණ

වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයෙන් අවසාන දිනෙන් පසුව හටගන්නා සිද්ධීම් සඳහා,

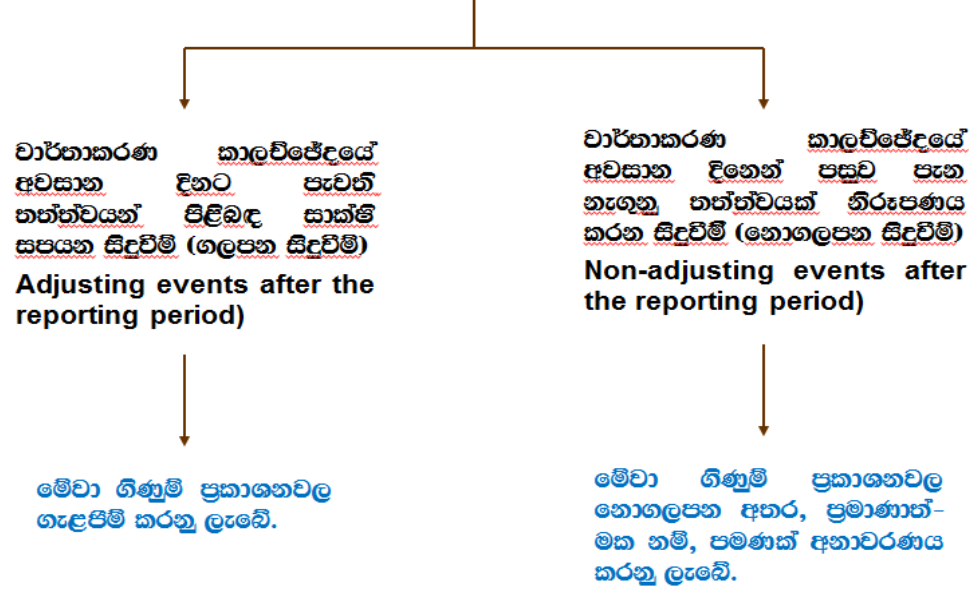
- ගිණුම්කරණය කළයුතු ආකාරය සහ ඒ සඳහා ගැලපීම් කළ යුතු අවස්ථා නියම කිරීමත්,
- එම සිද්ධීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනාවරණය කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාදීමත්,
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට අනුමැතිය දෙන දිනය පිළිබඳව හා වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයෙන් අවසාන දිනෙන් පසු සිදුවීම් පිළිබඳව කළයුතු හෙලිදරව් මෙම ප්‍රමිතියෙහි අරමුණ වේ.

## වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව හටගන්නා සිද්ධීම් යනු,

වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනට එනම් මූල්‍ය වාර්තාවල සඳහන් අවසාන දිනයත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමැතිය ලබාදෙන දිනයත් අතර කාලය තුළ සිදුවන සියළුම වාසිදායක හා අවාසිදායක සිද්ධීම්ය.



**වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව**



වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනට පැවති තත්ත්වය පිළිබඳ සාක්ෂි සපයන සිදුවීම් (ගලපන සිදුවීම්)

**Adjusting events after the reporting period**

- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින පැවති ණයගැතියෙකුගේ ශේෂය අයකර ගැනීමට නොහැකි බව පසුව සනාථ වීම.
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින තිබූ තොග ශේෂපත්‍ර දිනෙන් පසුව පිරිවැයට වඩා අඩු අගයකට උපලබ්ධි කිරීම.
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින පැවති හිමිකම් ඉල්ලීමක් පිළිබඳව ශේෂපත්‍ර දිනෙන් පසුව ලද තීරණය අනුව එම වන්දිය ගෙවිය යුතු වීම.
- වත්කමක් වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින ව්‍යාපාරය විසින් අත්පත් කරගෙන තිබූ නමුත් එහි අගය වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව තීරණය කිරීම.

වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව පැන නැගෙන තත්ත්වයක් නිරූපණය කරන සිදුවීම් (නොගලපන සිදුවීම්)

**Non-adjusting events after the end of the reporting period)**

- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමට පෙර ඇති වූ ස්වභාවික ව්‍යසනයකින් සිදු වූ අලාභයක්.

- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමට පෙර රජය විසින් ව්‍යාපාර අංශයක් පවරා ගැනීම.
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමට පෙර ඇති වූ සේවක වර්ජනයක් හේතුවෙන් ව්‍යාපාරයේ කොටසක් වසා දැමීම.
- සමාගම තම සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට අවසාන ලාභාංශයක් යෝජනා කිරීම.

**වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව හටගන්නා සිදුවීම් වලින් දිගින් දිගටම පැවතීම පිළිබඳ උපකල්පනය තවදුරටත් අදාළ නොවන බව පෙනීයන විට (Events after the reporting period and the validity of the going concern)**

- ව්‍යාපාරය ඇවර කිරීමට හෝ වෙළඳාම අත්හිටුවීමට හෝ එසේ කිරීම හැර වෙනත් විකල්පයක් නොමැති බව වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින හෝ පසුව කළමනාකරණය තීරණය කරන්නේ නම් ව්‍යාපාරයක් විසින් අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් නොකළ යුතුය.
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව ඇතිවන සිද්ධියක් හෝ සිදුවීම් කිහිපයක් හේතුවෙන්, ව්‍යාපාරය (දිගින් දිගටම නිශ්චිත අනාගතයක් දක්වා) අඛණ්ඩව පවතිය යන පදනම මත සකස් කළ මූල්‍ය වාර්තා තවදුරටත් වලංගු නොවිය හැකිය. මෙයින් අදහස් කරන්නේ වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව හටගන්නා සිදුවීම් මගින් ව්‍යාපාරයේ අඛණ්ඩභාවය පිළිබඳව දැඩි අවිනිශ්චිතතාවයක් පැන නැගීමකි. උදාහරණ වශයෙන් වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසුව,  
  
කම්කරු ආරවුල් සහ වැඩ වර්ජන තත්ත්වයන් උග්‍ර වීමෙන් ව්‍යාපාරයේ අඛණ්ඩ භාවය පිළිබඳ පැහැදිලි අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇතිවීම.
- රජය මගින් පනවන ලද නව නීතියක් මගින් ව්‍යාපාරයේ අඛණ්ඩභාවයට බලපෑම් එල්ලවීම.
- ව්‍යාපාරයට ඇතිවූ යම් බලපෑමක් (උදා. ගිනි ගැනීමක්, ගංවතුර) හේතුවෙන් තවදුරටත් ව්‍යාපාරය පවත්වාගෙන යා නොහැකි ලෙසට හානිවීම.

**අනාවරණය කිරීම**

**නිකුත් කිරීම අනුමැතිය ලබාදුන් දිනය පිළිබඳව (Date of authorisation for issue)**

- ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා සකස් කළ මූල්‍ය වාර්තා නිකුත් කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබාදෙන ලද දිනය
- අනුමැතිය ලබාදුන්නේ කවුරුන් විසින්ද යන බව අනාවරණය කළ යුතුය.
- තවද, අනුමැතිය ලබාදීමෙන් පසුව ද එම මූල්‍ය වාර්තා වෙනස් කිරීමට අයිතිකරුවන්ට හෝ වෙනත් පාර්ශවයකට බලය ඇත්නම් ඒ බව පැහැදිලිව අනාවරණය කළ යුතුය.

**වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසු සිදුවන නොගළපන සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් අනාවරණය**

මූල්‍ය වාර්තා පරිශීලනය කරන්නන්ගේ තීරණ ගැනීම සහ ඇගයීම් වලට බලපානු ලබන වාර්තාකරණ කාලවිච්ඡේදයේ අවසාන දිනෙන් පසු නොගලපන සිදුවීම් වලට අදාළව පහත දැ අනාවරණය කළ යුතුය.

- සිදුවීම් ස්වභාවය
- එහි මූල්‍යමය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක් හෝ ඵලෙස ඇස්තමේන්තුවක් කළ නොහැකි විටදී ඒ බව ප්‍රකාශනයක්.

**ඇගයීම**

01. සීමිත නන්දන පොදු සමාගමේ 2013.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන අධ්‍යක්ෂකවරු විසින් 2013.05.31 දින අනුමත කරන ලදී, සමාගමේ වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීම 2013.06.15 දින පවත්වන ලදී. 2013.03.31 දිනට පසුව සමාගමට අදාළ ව පහත සිද්ධීන් ඇති විය.

- A - කොළඹ සුරැකුම්පත් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත සමාගම්වල, සමාගම විසින් කළ ආයෝජනවල වෙළෙඳපොළ අගය 2013.04.01 දින සිට 2013.04.20 දින දක්වා අඩු වීම
- B - 2012.10.01 දින සමාගමට එදිරිව නඩුවක් ගොනු කළ ප්‍රධාන ගනුදෙනුකරුවකු වෙත සමාගම විසින් වන්දි ගෙවිය යුතු යැයි 2013.04.30 දින උසාවිය තීන්දු කිරීම.
- C - 2013.03.31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා කොටසකට රු. 2ක අවසන් ලාභාංශයක් 2013.06.10 දින ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.
- D - 2013.03.31 දිනට පැවති තොගය එහි පිරිවැයට වඩා අඩු මිලකට 2013.05.25 දින විකිණීම.

ඉහත කුමන සිද්ධීන් 2013.03.31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපිය යුතු ද?

- 1) A හා C පමණි.                      2) A හා D පමණි.                      3) B හා D පමණි.
- 4) B,C හා D පමණි.                      5) A,B,C හා D යන සියල්ල ම.

02. සමාගමක ගිණුම් වර්ෂය 2014.03.31 දිනෙන් අවසන් විය. අධ්‍යක්ෂකවරුන් විසින් 2014.06.30 දින මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට අනුමැතිය දෙන ලදී. 2014.07.15 දින සමාගමේ වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීම පවත්වන ලදී. 2014.03.31 දිනට පසුව පහත සිද්ධීන් සමාගමට අදාළව සිදු විය.

- A - 2014.03.31 දිනට රු. 500 000 ක ශේෂයක් සතු ණයගැතියකු 2014.04.30 දින බුන්වත් විය.
- B - 2014.03.31 දිනට රු. 600 000 ක ශේෂයක් සතු ණයගැතියකු 2014.07.10 දින බුන්වත් විය.
- C - 2014.03.31 දිනට රු. 600 000 ක පිරිවැයට අගය කළ තොගයක් 2014.04.10 දින රු. 550 000 කට විකුණන ලදී.
- D - 2014.04.30 දින සිට 2014.06.30 දින අතර කාලයේ දී ආයෝජනවල වෙළෙඳපොළ වටිනාකම රු. 200 000 කින් අඩු විය.

ඉහත කුමන සිද්ධීන් 2014.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගැලපිය යුතු ද?

- 1) A හා B පමණි.                      2) A හා C පමණි.                      3) B හා C පමණි.                      4) A,C හා D පමණි.
- 5) B,C හා D පමණි.

03. සීමිත නාලන්ද පොදු සමාගමේ 2015.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන අධ්‍යක්ෂකවරු විසින් 2015.05.15 දින අනුමත කරන ලදී. සමාගමේ වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීම 2015.05.30 දින පවත්වන ලදී. 2015.03.31 දිනට පසුව පහත සඳහන් සිද්ධීන් සමාගමේ සිදු විය.

- A - 2015.03.31 දිනට රු. 750 000 ක් ගෙවිය යුතු ණයගැතියකු 2015.04.20 දින බුන්වත් බව ප්‍රකාශ කරන ලදී.
- B - 2015.03.31 දිනට පිරිවැය රු. 800 000 ක් වූ තොගයක් 2015.04.30 දින රු. 720 000 කට විකුණන ලදී.
- C - 2015.03.31 දිනට රු. 500 000 ක වගකීමක් ඇති බව තහවුරු කරමින් 2015.05.25 දින නඩු තීන්දුවක් ලබා දෙන ලදී.

D - 2015.05.15 දින සාමාන්‍ය කොටසකට රු. 3 බැගින් වූ අවසාන ලාභාංශයක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

LKAS 10 (වාර්තා කරන ලද කාල පරිච්ඡේදයට පසු සිදුවීම්) ප්‍රමිතියට අනුව 2015.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉහත කුමන සිද්ධීන් ගැලපිය යුතු ද?

- 1) A හා B පමණි.
- 2) C හා D පමණි.
- 3) A,B හා C පමණි.
- 4) B,C හා D පමණි.
- 5) A,B, C හා D පමණි.

## LKAS 16

### දේපල පිරිසත හා උපකරණ PROPERTY, PLANT & EQUIPMENT

#### මෙම ප්‍රමිතියේ අරමුණු Objective

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට ව්‍යාපාරයක් එහි දේපල, පිරිසත හා උපකරණවල ආයෝජන මුදල සහ එම ආයෝජනයේ වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු අවබෝධ කරගත හැකි වන පරිදි දේපල, පිරිසත හා උපකරණ සඳහා ගිණුම්කරණ ක්‍රමය නිර්දේශ කිරීම මෙම ප්‍රමිතියේ අරමුණයි. දේපල, පිරිසත හා උපකරණ ගිණුම්කරණයේ දී ඇති ප්‍රධාන ගැටළු වන්නේ වත්කම් හඳුනාගැනීම, ඒවායේ ධාරණ අගය නිශ්චය කිරීම සහ ක්ෂය අයකිරීම් සහ ඒවාට අදාළ හානිකරණ අලාභ හඳුනා ගැනීමයි.

#### **නිර්වචන**

#### ධාරණ අගය Carrying Amount

වත්කමක සමුච්චිත ක්ෂය හා සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ අඩු කිරීමෙන් පසු එය හඳුනාගන්නා අගය වේ.



$$\text{ධාරණ අගය} = \text{පිරිවැය} - (\text{සමුච්චිත ක්ෂය} + \text{සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ})$$

#### හානිකරණ අලාභය Impairment loss

වත්කමක අයකර ගත හැකි අගය ඉක්මවන ධාරණ අගයයි

$$\text{හානිකරණ අලාභය} = \text{ධාරණ අගය} - \text{අයකර ගත හැකි අගය}$$

අයකරගත හැකි අගයට වඩා ධාරණ අගය වැඩිනම් හානිකරණ අලාභයක් සිදු වී ඇත.

### පිරිවැය Cost

වත්කමක් අත්පත් කරගත් අවස්ථාවේ දී හෝ අදාළ වත්කම ඉදිකරන අවස්ථාවේ දී එය අත්පත් කරගැනීම වෙනුවෙන් හෝ ඉදිකිරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද මුදල් හෝ මුදල් හා සමාන දෑ හෝ දෙන ලද වෙනත් ප්‍රතිෂ්ඨාවක සාධාරණ වටිනාකම පිරිවැය යි.



### සාධාරණ වටිනාකම Fair Value

වෙළඳපළ සහභාගිවන්නන් අතර සිදුවන විධිමත් ගනුදෙනුවක දී, අදාළ මිණුම්කරණ දිනට වත්කමක් විකිණීමක් සඳහා ලැබිය හැකි හෝ බැරකමක් මාරුකිරීම සඳහා ගෙවියයුතුවන මිල සාධාරණ අගයයි.

### දේපල පිරියත හා උපකරණ Property, Plant & Equipment

- ❖ නිෂ්පාදනයේ දී හෝ භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීමේ දී භාවිතය සඳහා තබා ගන්නා,
- ❖ අන් අයට කුලියට දීමට හෝ පරිපාලනමය කාර්යයන් සඳහා තබා ගන්නා,
- ❖ එක් කාලච්චේදයකට වඩා ඩැඩ් කාලයක් තුළදී බාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත, ස්පාශ්‍ය වත්කම්

දේපල, පිරියත හා උපකරණ යි.



### ක්ෂයකළ හැකි අගය Depreciable Value

වත්කමක පිරිවැය හෝ පිරිවැය සඳහා ආදේශ කර ඇති වෙනත් අගයෙන් අවශේෂ වටිනාකම අඩු කළ පසු අගයයි.

### ක්ෂයවීම් Depreciation

වත්කමක ක්ෂය කළ හැකි අගය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමානුකූලව වෙන් කිරීමයි.

### වත්කමක හැවෙන අයකර ගත හැකි අගය Recoverable Amount

වත්කමක ශුද්ධ විකුණුම් මිල හා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය යන දෙකෙන් වැඩි අගය වේ.

### ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය Useful life

මින් අදහස් වන්නේ වත්කමක් නියමිත තත්ත්වයෙන් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත කාලය හෝ වත්කමෙන් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත නිමැවුම් ප්‍රමාණය හෝ ඒ හා සමාන ඒකක සංඛ්‍යාව වේ.

### සන්ධන් වටිනාකම/අවශේෂ වටිනාකම Residual value / Scrap Value



වත්කම ඉවත් කිරීමේදී එම වත්කමේ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය අවසානයේදී අපේක්ෂා කරන ආයුකාලයේ හා තත්වයේ දැනටමත් පවතී නම් අපේක්ෂිත ඉවත් කිරීමේ පිරිවැය අඩුකළ පසු අස්තීත්වයට දැනට ලබාගත හැකි වේ යයි අපේක්ෂා කරන මුදල වේ.

**ආයතනයට සුවිශේෂිත වූ අගය Entity Specific value**

වත්කමක් භාවිතය තුළින් ආයතනයට ගලා එතැයි අපේක්ෂා කරනු ලබන මුදල් ප්‍රවාහය හා එහි ජීවිතකාලය අවසානයේ අපහරණය තුළින් ලැබෙන මුදල් ප්‍රවාහයේ එකතුවේ වර්තමාන අගයයි.

වත්කමක් ජීවිත කාලය අවසානයේ අපහරණය නොකොට බැරකමක් පියවීමට භාවිතා කරන්නේනම් එම පියවීමේ වටිනාකම අපහරණයෙන් ලැබෙන මුදල් ලෙස සැලකේ

**දේපල පිරියත හා උපකරණ හඳුනා ගැනීම**

දේපල පිරියත හා උපකරණ අයිතමයක් වත්කමක් වශයෙන් හඳුනාගනු ලබන්නේ,

- (අ) වත්කම් අයිතමය හා ආශ්‍රිත අනාගත ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරය වෙත ගලා එමේ හව්‍යතාවක් ඇති විට සහ
- (ආ) වත්කමෙහි පිරිවැය විශ්වාසවන්ත ලෙස මිණිය හැකි විට පමණක්,

වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු ය.

එලෙස හඳුනාගත් දේපල පිරියත උපකරණයක පිරිවැය යන්නට පහත ඒවා ඇතුළත් වේ.

දේපල, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයක පිරිවැය

- (අ) වෙළඳ වට්ටම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩු කිරීමෙන් පසු ආනයන තීරුබදු හා ආපසු අයකරගත නොහැකි ගැණුම් බදු ඇතුළු එහි ගැණුම් මිල
- (ආ) වත්කම කළමනාකාරිත්වය විසින් අපේක්ෂිත ආකාරයෙන් ක්‍රියාකරවිය හැකි තත්වයට හා ස්ථානයට ගෙන ඒමට ඍජුව අදාළ කළ හැකි වෙනයම් පිරිවැය
- (ඇ) අයිතමයක් මිලදී ගත් විට හෝ යම් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ අයිතමය බඩු තොග නිපදවීම හැර වෙනත් පරමාර්ථයකට පාවිච්චි කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපාරයක් විසින් දරන අයිතමය ස්ථානගත කර ඇති වැඩ බිමෙහි ගලවා දැමීම, ඉවත් කිරීම සහ භූමිය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා වූ බැඳීමිචල පිරිවැයෙහි මුල් ඇස්තමේන්තුව අඩංගු වේ.

ව්‍යාපාරයක් විසින් සියලු දේපල පිරියත හා උපකරණවලට දරනු ලබන පිරිවැය ඒවාදරනු ලබන අවස්ථාවේ දී හඳුනාගත යුතු ය. මෙම පිරිවැය වර්ග දෙකකි.

- 1. මුල්වරට දරන පිරිවැය
- 2. පසුකාලීනව දරනු ලබන පිරිවැය

**• මුල්වරට දරන ලද පිරිවැය (Initial Cost) :**

දේපල පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කර ගැනීමට හෝ ඉදි කිරීමට හෝ මිල දී ගැනීමට මුල්වරට දරන ලද වියදම් වත්කම් සේ සලකා ප්‍රාග්ධනික කළ යුතුය. මෙම වියදම් අදාළ වත්කමේ අපේක්ෂිත භාවිතය සඳහා පත් කරන තෙක් අනිවාර්යයෙන් ම දැරිය යුතු ය.

● පසුකාලීන පිරිවැය (Subsequent Cost) :

දේපළ පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කරගත් පසු දරන පිරිවැය ආකාරයට වර්ග 2ක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය.

1. ප්‍රාග්ධන වැය
2. අයහාර වැය



● ප්‍රාග්ධන වැය :

වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය, වත්කමක ධාරිතාව (පරිමාණය) හෝ නිෂ්පාදන භාණ්ඩවල ගුණත්වය වැඩි කරලීමට හෝ නිෂ්පාදන පෙරසැරියක වියදම අඩු කරලීමට උපකාරී වන නවීකරණයක් හෝ උපාංගයක් සවි කිරීමට දරන ලද වියදම් ප්‍රාග්ධන වැය ලෙස සලකා වත්කම් ගිණුමට හර කළ යුතුය.

● අයහාර වැය :

අදාළ වත්කම නිසි ලෙස පවත්වාගෙන යෑමට දරන වැයයි. යන්ත්‍ර නඩත්තු වියදම්, ගොඩනැගිලි හුණු පිරියම් කිරීමේ වියදම්.

● දේපළ පිරියත හා උපකරණ මුල් වරට හඳුනා ගැනීමේ දී මිනුම්කරණය :

දේපළ පිරියත උපකරණවල පිරිවැය මුල්වරට හඳුනා ගැනීමේ දී පහත අයිතමයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

- (අ) මූලික ගැනුම් පිරිවැය (වෙළෙඳ වට්ටම් සහ ප්‍රතිදාන/ සහනාධාර අඩු කළ පසු අගයට ආනයන තීරු බදු හා ආපසු නොගෙවන වෙනත් බදු, නැව් ගාස්තු, රක්ෂණ ගාස්තු එකතු කළ පසු අගය)
- (ආ) වත්කම අපේක්ෂිත තත්ත්වයට හා ස්ථානයට පත් කරන තෙක් දරන ලදී සෘජුවම අදාළ වන පිරිවැය

නිදසුන් :



- වත්කම් ඉදි කිරීම / අත්පත් කර ගැනීමේ සෘජු පිරිවැය
- වැඩ බිම සකස් කිරීමේ පිරිවැය
- මූලික ප්‍රවාහන හා එහා මෙහා කිරීමේ වියදම්
- සවි කිරීමේ හා එකලස් කිරීමේ වියදම්
- වටයක් අත්හදා බැලීමේ ශුද්ධ වියදම
- වෘත්තීය ගාස්තු

(ඇ) වත්කම ජීවිත කාලය අවසානයේ දී කොටස් වශයෙන් ගැලපීමට හා ඉවත් කිරීමට දැරිය යුතු යැයි අපේක්ෂිත පිරිවැය

● හඳුනා ගැනීමෙන් පසු මිනුම්කරණය :

ව්‍යාපාරයක් විසින් මුල්වරට දේපළ පිරියත හා උපකරණ පිරිවැයට හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව මිනුම් කිරීමට පහත ආකෘති දෙකෙන් එක් ආකෘතියක් තෝරා ගත හැකි ය.

- පිරිවැය ආකෘතිය

- ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතිය



## ක්ෂය

### ක්ෂය ක්‍රමය

වත්කම් ක්ෂය කිරීම සඳහා විවිධ ක්‍රම භාවිතා කළ හැකිය. ඒ අතර පහත ක්‍රම ප්‍රධාන වේ.

- *සරල මාර්ග ක්‍රමය*
- *හිතවන ශේෂ ක්‍රමය*
- *නිෂ්පාදන ඒකක ක්‍රමය*

### සරල මාර්ග ක්‍රමය

මෙම පදනම මත, වත්කමක ක්ෂය වන අගය එහි ඵලදායී ජීව කාලය පුරා සමානුපාතිකව විභාජනය කෙරේ.

### හිතවන ශේෂ ක්‍රමය

මෙම ක්‍රමයේදී එක් එක් ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ක්ෂය කරනු ලබන්නේ එම කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භ පවතින ශුද්ධ වටිනාකම මත පදනම් වෙමිනි.

## **වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය Revelation**

වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය යනු එහි සාධාරණ අගය නිශ්චය කිරීමයි. වත්කමක් ලෙස හඳුනාගැනීමෙන් පසුව දේපල පිරිසක උපකරණ අයිතමයක් එහි සාධාරණ අගයට විශ්වාසදායී ලෙස මැනිය හැකි විට එය ප්‍රත්‍යාගණන අගයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

### ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් පසු

- වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් ලාභයක් ලැබෙන්නේ නම්,  
එය සංචිතයක් සේ ගිණුම්ගත කෙරේ.
- වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් අලාභයක් ලැබෙන්නේ නම්,  
එය අලාභයක් සේ ලාභාලාභ ගිණුමට හර කෙරේ.
- ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් ලැබෙන අතිරික්තයෙන් මෙයට පෙර ප්‍රත්‍යාගණනයකදී අලාභයක් ලැබී එය, වියදමක් සේ කපාහැර ඇත්නම්,  
එම ප්‍රමාණයට සමාන ප්‍රමාණයක්, ලාභාලාභ ගිණුමට බැර කර ඉතිරිය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත ගිණුමට බැර කෙරේ.
- වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් අලාභයක් ලැබේ නම් හා, එම වත්කම මීට පෙර ප්‍රත්‍යාගණනයකදී ලාභයක් ලැබී එය දැනට ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයේ ඇත්නම්  
අලාභය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයෙන් කපාහැර ඉතිරිය ලාභාලාභ ගිණුමට හර කෙරේ.

ඇගයීම

- 01. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ඉඩම් ගිණුමේ ශේෂය රු 500000 කි. 2016.04.01 දින ඉඩම රු 600 000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත
  
  - 02. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ඉඩම් ගිණුමේ ශේෂය රු 500000 කි. 2016.04.01 දින ඉඩම රු 450 000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත
  
  - 03. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ඉඩම් ගිණුමේ ශේෂය රු 500000 කි. 2016.04.01 දින ඉඩම රු 700 000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. 2015.04.01 ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් රු 75 000 ක අලාභයක් වාර්තාකර ඇත  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත
- 
- 
- 04. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ඉඩම් ගිණුමේ ශේෂය රු 500000 කි. 2016.04.01 දින ඉඩම රු 400 000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. 2015.04.01 ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් රු 60 000 ක ලාභයක් වාර්තාකර ඇත  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත
  
  - 05. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ගොඩනැගිලි ගිණුමේ ශේෂය රු 1000000 කි. ඒදිනට ගොඩනැගිලි ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු 200 000 කි. 2017.03.31 දින ගොඩනැගිලි 750000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. ගොඩනැගිලි වාර්ෂිකව 10% බැගින් සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි.  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත
  
  - 06. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ මොටර් රථ ගිණුමේ ශේෂය රු 1500000 කි. ඒදිනට මොටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු 500 000 කි. 2017.03.31 දින මොටර් රථ 700000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. මොටර් රථ වාර්ෂිකව 10% බැගින් සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි.  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත
  
  - 07. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ගොඩනැගිලි ගිණුමේ ශේෂය රු 1000000 කි. ඒදිනට ගොඩනැගිලි ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු 200 000 කි. 2017.03.31 දින ගොඩනැගිලි 800000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. ගොඩනැගිලි වාර්ෂිකව 10% බැගින් සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි. මීට පෙර ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් රු 75 000 ක අලාභයක් වාර්තාකර ඇත  
අවශ්‍යවන්නේ
    - 1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
    - 2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත

08. 2016.04.01 දිනට සමාගමේ ගොඩනැගිලි ගිණුමේ ශේෂය රු 2000000 කි. එදිනට ගොඩනැගිලි ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු 500 000 කි. 2017.03.31 දින ගොඩනැගිලි 100000 ට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. ගොඩනැගිලි වාර්ෂිකව 10% බැගින් සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි. මීට පෙර ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් රු 100 000 ක ලාභයක් වාර්තාකර ඇත අවශ්‍යවන්නේ

1. ගිණුම්ගතවන ආකාරය
2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත



09 2012-03-31 දිනට සීමිත නාදන් පොදු සමාගමේ දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ සඳහා පහත තොරතුරු අදාළ වේ

වත්කම	පිරිවැය රු 000	ධාරණ වටිනාකම රු 000	සුන්බන් අගය රු 000	ඵලදායී ජීව කාලය (වසර)
ඉඩම්	3500	3000	-	-
ගොඩනැගිල්ල	2500	1000	-	25
මෝටර් රථය	5000	3200	500	5
කාර්යාල උපකරණ	500	400	100	4

මේදිනට සමාගම සතු වූයේ එකම මෝටර් රථයකි. වත්කම් පිරිවැය මත සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි. 2012-03-31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයේ ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණන අලාභය රු 500 000 ක් විය.

2013-03-31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයේ දී මෙම වත්කම්වලට අදාළව පහත ගනුදෙනු සිදු විය.

දිනය	ගනුදෙනුව
2012-04-01	රු 1250 000 ක් වැය කරමින් ගොඩනැගිල්ල පුළුල් කරන ලදී. එම නිසා ගොඩනැගිල්ලේ ඉතිරි ඵලදායී ජීවකාලය වසර 10 සිට 15 ක් දක්වා වැඩි වී ඇත.
2012-10-01	මෝටර් රථය රු 3 000 000 කට විකුණන ලද අතර නව මෝටර් රථයක් රු 4 000 000 කට මිලදී ගන්නා ලදී. නව මෝටර් රථයේ අපේක්ෂිත ඵලදායී ජීව කාලය වසර 6 ක් වන අතර සුන්බනු අගය රු 400 000 කි.
2013-01-01	කාර්යාලීය උපකරණ අලුත්වැඩියා කිරීමට රු 50 000 ක් වැය කරන ලදී.
2013-03-31	ඉඩම රු 4 000 000 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී.

ඉහත ගනුදෙනු ගැලපීමට පෙර 2013.03.31 දිනට ව්‍යාපාරයේ හිමිකම රු 1000 000 ක් විය.

අවශ්‍යවන්නේ

1. 2013.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එක් එක් දේපළ පිරියත සහ උපකරණ අයිතමය මත ක්ෂය ගණනය කිරීම
2. ඉහත ගනුදෙනු ගැලපීමෙන් පසු 2013.03.31 දිනට හිමිකම ගණනය කිරීම

## LKAS 37

### ප්‍රතිපාදනයන්, අසම්භව්‍ය වගකීම් සහ අසම්භව්‍ය වත්කම් සම්බන්ධයෙන් ගිණුම් තැබීම හා හෙළිදරව් කිරීම්

● ප්‍රතිපාදන :

"කාලය හෝ ප්‍රමාණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවක් සහිත වගකීමකි."

● අසම්භව්‍ය වගකීම් :

“අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජනිත වූ ආයතනයේ සම්පූර්ණ පාලනයෙන් තොර අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ කීපයක් සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මත පමණක් ඒවායෙහි පැවැත්ම තහවුරු විය හැකි බැඳීමක් ”අසම්භව්‍ය වගකීමක් වේ.

තව ද, අතීත සිදු වීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමාන බැඳීමක් ඇති වුව ද, පහත සඳහන් හේතු නිසා වගකීමක් ලෙස හඳුනා ගෙන නැති වර්තමාන බැඳීම් අසම්භව්‍ය වගකීම වේ.

- (i) එම බැඳීම පියවීම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනනය කළ හැකි සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලායෑමේ භව්‍යතාවක් නැති හෝ
- (ii) බැඳී මේ වටිනාකම විශ්වාසදායී ලෙස මැනිය නොහැකි නිසා හඳුනා නොගන්නා වර්තමාන බැඳීමකි.

● අසම්භව්‍ය වත්කම් :

අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ ඇති වන, ව්‍යාපාරයේ පාලනයෙන් තොර අනාගත සිදු වීම් එකක් හෝ කීපයක් සිදු වීමක් හෝ නොවීම මත පැවැත්ම තහවුරු කරන වත්කමකි

ප්‍රතිපාදන හා අසම්භව්‍ය වගකීම් වෙන් කර හඳුනා ගැනීම

● ප්‍රතිපාදන :

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිපාදනයන් හඳුනා ගනු ලැබීමට නම් පහත කොන්දේසි ඉටු විය යුතු ය.

- (i) ව්‍යාපාරයට අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමාන බැඳීමක් පැවතීම
- (ii) එම බැඳීම බේරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලා යෑමේ භව්‍යතාවක් තිබීම
- (iii) බැඳීමට අදාළ වටිනාකම පිළිබඳ විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි වීම

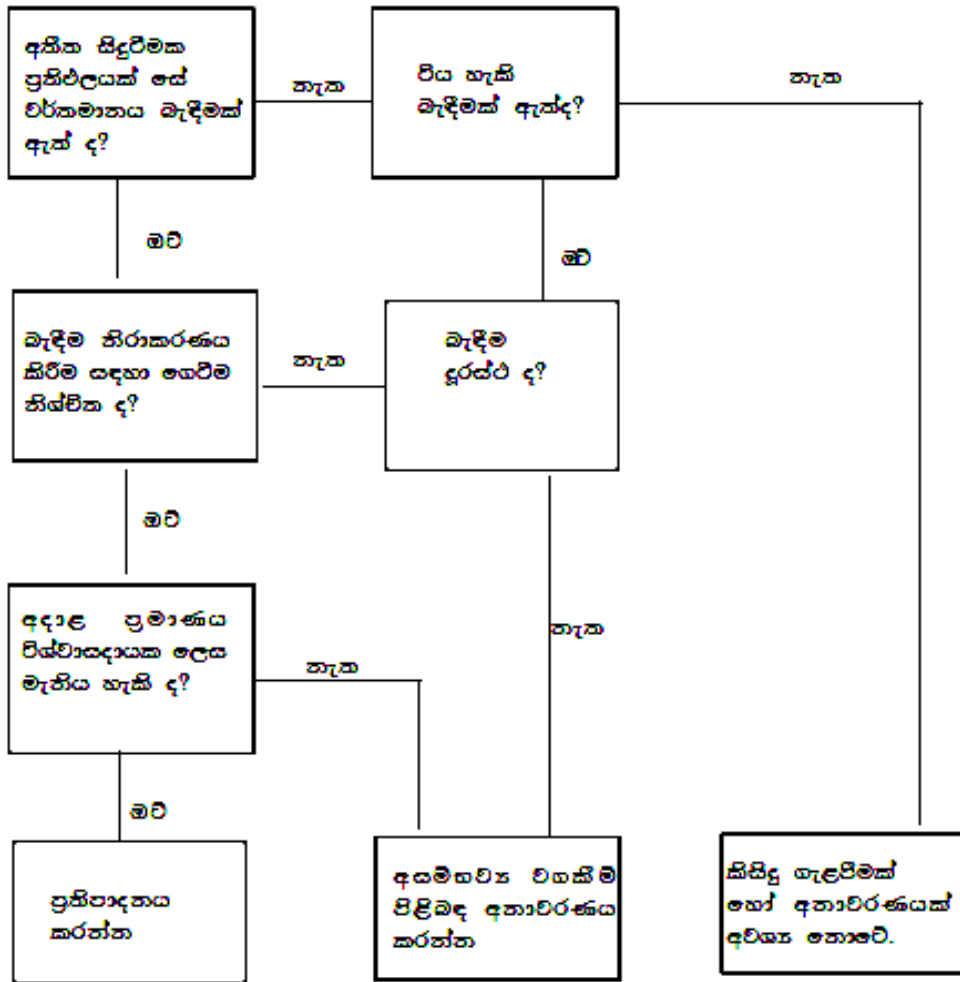
ඉහත කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම් අදාළ බැඳීම ඇස්තමේන්තු කොට එම අගය ආදායම් ප්‍රකාශනය තුළ වියදමක් ලෙසත්, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය තුළ වගකීමක් ලෙසත් හඳුනා ගැනේ.

● අසම්භව්‍ය වගකීම් :

අසම්භව්‍ය වගකීමක් හඳුනා ගැනීමට නම් පහත සඳහන් කොන්දේසි ඉටු විය යුතු ය.

- (i) බැඳීම බේරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලා යෑමේ භව්‍යතාවක් නැති වීම හෝ
- (ii) බැඳීමෙහි වටිනාකම විශ්වාසදායී ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි වීම
  - ආයතනයේ සම්පූර්ණ පාලනයෙන් තොර වීම
  - අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වීම
- (iii) අසම්භව්‍ය වගකීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ වගකීම ලෙස හඳුනා නොගනී. ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ හෙළිදරව් කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් වේ.

- ප්‍රතිපාදන හා අසම්භව්‍ය වගකීම් පහත රූප සටහන අධ්‍යයනය කිරීමෙන් වඩාත් පහසුවෙන් තේරුම්ගත හැකි වේ.



**අසම්භව්‍ය වත්කම් :**

අසම්භව්‍ය වත්කම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය තුළ වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගැනේ.

ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමක් අපේක්ෂා කරන්නේනම් පමණක් සටහනක් මගින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

**ප්‍රතිපාදන සඳහා උදාහරණ**

- විකුණූ භාණ්ඩ මත වගකීම සහතික වීම මත වෙන් කිරීම (වෙළෙඳ ප්‍රතිඥාභාර)
- කර්මාන්ත ශාලාවක් නිසා පරිසරයට සිදු වූ හානියක් සම්බන්ධයෙන් රජය හෝ වෙනත් ආයතනයක් මගින් නඩු පවරා ඇති විටක
- සේවයෙන් පහ කරන ලද සේවකයකු වන්දි ඉල්ලා නඩු පවරා ඇති විටක, වන්දි ගෙවීම නිශ්චිතව හා විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති විටක

**අසම්භව්‍ය වගකීම් සඳහා උදාහරණ :**

- සේවයෙන් පහ කරන ලද සේවකයකු වන්දි ඉල්ලා නඩු පැවරීම. වන්දි ගෙවීම නිශ්චිත නොවීම හා විශ්වාසදායී ලෙස ඇස්තමේන්තු කර නැති විටක
- ආයතනයේ අංශයන් වසා දැමීම නිසා ගෙවිය යුතු වන්දි

**අසම්භව්‍ය වත්කම් සඳහා උදාහරණ :**

- ව්‍යාපාරයේ ඉඩමක් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පවරා ගැනීම වෙනුවෙන් ඉල්ලුම් කර ඇති වන්දි මුදල



• හෙළිදරව් කිරීම්

ප්‍රතිපාදන	අසම්භවය වගකීම්	අසම්භවය වත්කම්
1. කාලච්ඡේදයේ ආරම්භක හා අවසාන ධාරණ වටිනාකම්	1. එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්	1. අසම්භවය වත්කම් ස්වභාවය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක්
2. කාලච්ඡේදය තුළ සිදු කරන ලද අතිරේක ප්‍රතිපාදන	2. සම්පත් ගලා යෑම්වල අගය හා කාලවකු පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතා	2. ප්‍රායෝගිකව කළ හැකි නම් එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්
3. කාලච්ඡේදය තුළ භාවිතයට ගත් ප්‍රතිපාදනය		
4. භාවිත නොකර කාලපරිච්ඡේදය තුළ නැවත ලාභයට එකතු කළ ප්‍රතිපාදන (ප්‍රතිවර්තය කිරීම්)		

ගනුදෙනුකරුවන් මිලදී ගන්නා දෝෂ සහිත වූ විට එහි මිල ආපසු ගෙවීම විදුලි උපකරණ විකුණන වෙළෙඳසැලක ප්‍රතිපත්තිය වේ. කෙසේ වුව ද එවැනි නෛතික බැඳීමක් නොමැත. LKAS 37 (ප්‍රතිපාදන, අසම්භවය වගකීම් සහ අසම්භවය වත්කම්) ප්‍රමිතියට අනුව මෙහි දී ප්‍රතිපාදනයක් හඳුනා ගැනීමට සම්පූර්ණ කළ යුතු නිර්ණායක තුන සඳහන් කරන්න.

- 1) අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමාන බැඳීමක් තිබීම. (නෛතික හෝ සම්මුතිය)
- 2) එම බැඳීම බේරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලායාමේ භව්‍යතාවයක් තිබීම.
- 3) බැඳීමට අදාළ වටිනාකම පිළිබඳව විශ්වාසදායී ඇස්තමේන්තුවක් කළ හැකි වීම.

ඇගයීම

01. සුදුසු තීරුවේ '✓' ලකුණක් යොදමින් අදාළ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුව පහත ප්‍රකාශ සත්‍ය හෝ අසත්‍ය බව සඳහන් කරන්න.

ප්‍රකාශය	සත්‍ය	අසත්‍ය
A - ප්‍රතිපාදනයක් යනු නිශ්චිත කාලයක් හෝ ප්‍රමාණයක් නොමැති වගකීමකි.	.....	.....
B - අසම්භවය වගකීම් ආයතනයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනා ගනී.	.....	.....
C - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් ආයතනයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රවර්තන හා අනාගත ගිණුම් කාලච්ඡේදවල ගළපයි.	.....	.....
D - ආයතනයක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තීරණය කිරීම සැමවිටම කළමනාකරුවන්ගේ අභිමතය පරිදි සිදු වේ.	.....	.....

02. LKAS 37 (ප්‍රතිපාදන, අසම්භවය වගකීම් සහ අසම්භවය වත්කම්) ප්‍රමිතියට අනුව

ප්‍රතිපාදනවල සහ වෙනත් වගකීම්වල ලක්ෂණයන් හි ස්වරූපය දැක්වීම සඳහා පහත වරහන් තුළ ඇති වචන ඉදිරියෙන් ලියන්න

ලක්ෂණ	ප්‍රතිපාදන	වෙනත් වගකීම්
A - වර්තමාන බැඳීමක් පැවතීම (ඔව් / නැත)	.....	.....
B - පියවීමේ දී ගෙවිය යුතු වටිනාකම (නිශ්චිතය / අනිශ්චිතය )	.....	.....
C - පියවීමේ කාලය (නිශ්චිතය / අනිශ්චිතය )	.....	.....

## SLFRS-15

ගනුදෙනුකරුවන් සමග ගිවිසුම්වලින් ඇතිවන අයහාරය

ආදායම හා අයහාරය

ආදායම = අයහාරය + ලාභ

### අයහාරය හඳුනා ගැනීම සඳහා පියවර පහකින් සමන්විත ආකෘතියක් භාවිතා කළ යුතුය ( විකුණුම්කරු )

- 1 ගනුදෙනුකරු සමග ගිවිසුම / ගිවිසුම් හඳුනා ගැනීම
- 2 ගිවිසුමේ ඇතුළත් කාර්ය සාධන බැඳීම හඳුනා ගැනීම
- 3 ගනුදෙනුවෙහි මිල තීරණය කිරීම
- 4 ගනුදෙනුවෙහි මිල කාර්ය සාධන බැඳීම් වලට බෙදා වෙන් කිරීම

5 කාර්ය සාධන බැඳීම තෘප්තිමත් වූ පසු අයහාරය හඳුනා ගැනීම

**1 ගනුදෙනුකරු සමග ගිවිසුම හඳුනා ගැනීම**

- ගිවිසුමක් යනු බලාත්මක කල හැකි අයිතීන් හා බැඳීම් නිර්මාණය වන අකාරයේ පාර්ශව දෙකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් අතර ඇතිවන එකඟතාවයක් වේ
- ගිවිසුමක් ලිඛිතව වාචිකව හෝ ව්‍යංගයෙන් ඇතිවන්නක් හෝ විය හැකිය පහත නිර්ණායක සියල්ලම ඉටුවන විට ගිවිසුමක් SLFRS 15 හි විෂයපතයට වැටෙනු ලැබේ

- ගිවිසුමෙහි වාණිජ්‍යමය හරයක් පැවතීම
- ගිවිසුමෙහි පාර්ශව එකී ගිවිසුම අනුමත කර තිබීම
- පැවරීමට නියමිත භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් හෝ සම්බන්ධයෙන් එකිනෙක පාර්ශවයින්ගේ අයිතීන් ව්‍යාපාර ඒකකයට හඳුනා ගැනීමට හැකිවීම
- පැවරීමට නියමිත භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් හෝ සම්බන්ධයෙන් ගෙවීම් කොන්දේසි ව්‍යාපාර ඒකකයට හඳුනා ගැනීමට හැකි වීම
- ව්‍යාපාර ඒකකයට එම ඒකකය සුදුසුකම් ලබන ප්‍රතිෂ්ඨාව එකතුකර ගැනීමේ හව්‍යතාවයක් පැවතීම

ඉහත නිර්ණායක ඉටු නොවන්නේ නම් ව්‍යාපාර ඒකකය පසු කාලීනව එම නිර්ණායක ඉටු වන්නේද යන්න පිළිබඳව අඛණ්ඩව යලි තක්සේරු කල යුතුය

ගනුදෙනුකරු සමග ගිවිසුමකට එලබීම මගින්

- ව්‍යාපාර ඒකකය ගනුදෙනුකරුගෙන් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් ලැබීමට අයිතියක් ලබා ගනී
- ගනුදෙනුකරුට භාණ්ඩ හෝ සේවා පැවරීමට බැඳියාවක් ( කාර්ය සාධන බැඳීම ) ද බාර ගනී

**2 ගිවිසුමේ ඇතුළත් කාර්ය සාධන බැඳීම හඳුනා ගැනීම**

ගිවිසුමක් තුළ ගනුදෙනුකරුට භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් පැවරීමේ පොරොන්දු ඇතුළත් වේ මෙම පොරොන්දු කාර්ය සාධන බැඳීම් ලෙස හැඳින්වේ

අ) ගිවිසුමක ඇතුළත් ඉටු කිරීමේ බැඳීම් එකිනෙකට යැපෙන /සම්බන්ධිත ඒවා නොවේ නම් ගිවිසුමක ඇතුළත් ඉටු කිරීමේ බැඳීම් කිහිපයක් පවතින විට සහ එම බැඳීම් එකිනෙකට යැපෙන /සම්බන්ධිත ඒවා නොවේ නම් එකිනෙක බැඳීම සඳහා වෙන වෙනම ගිණුම් තැබිය යුතුය

උදා - ව්‍යාපාරයක් තම ගනුදෙනුකරුවෙකුට යන්ත්‍රයක් විකිණීම සහ ඒ සමග වර්ෂ දෙකක සේවා ගිවිසුමක්ද ඇතිකර ගැනීම

ආ) ගිවිසුමක ඇතුළත් ඉටු කිරීමේ බැඳීම් එකිනෙකට යැපෙන /සම්බන්ධිත ඒවා නම් ගිවිසුමෙහි ඇති එවැනි බැඳීම් සියල්ල ඒකරාශී කර තනි ඉටු කිරීමේ බැඳීමක් ලෙස වාර්තාකල යුතුය

උදා - ව්‍යාපාරයක් තම ගනුදෙනුකරුවෙකුට යම් විශේෂිත යන්ත්‍රයක් විකිණීම සහ එහි ප්‍රධාන ස්ථාපනය කිරීමක්

**3 ගනුදෙනුවෙහි මිල තීරණය කිරීම**

- ගනුදෙනුවෙහි මිල යනු පොරොන්දු වූ භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් පැවරීම වෙනුවෙන් ගනුදෙනුකරුගෙන් ව්‍යාපාර ඒකකය ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත ගිවිසුමක ඇතුළත් ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි වටිනාකම වේ
- සාමාන්‍යයෙන් ගනුදෙනුවෙහි මිල ස්ථාවර වටිනාකමක් සහිත ප්‍රතිෂ්ඨාවක් වේ

#### 4 ගනුදෙනුවෙහි මිල කාර්ය සාධන බැඳීම් වලට බෙදා වෙන් කිරීම

- ගිවිසුමක කාර්යසාධන බැඳීම් එකක් පමණක් පවතින විට ගනුදෙනුවෙහි මිල එම කාර්යසාධන බැඳීමට බෙදා වෙන් කල යුතුය
- නමුත් ගිවිසුමක කාර්යසාධන බැඳීම් එකකට වඩා පවතින විට එම එක් එක් බැඳීම්වල සාපේක්ෂ තනි විකුණුම් මිල පදනම් කරගෙන ගනුදෙනුවෙහි මිල එම කාර්යසාධන බැඳීම්වලට බෙදා වෙන් කිරීම කල යුතුය

#### වට්ටම් බෙදාහැරීම

- සමහර අවස්ථා වලදී ගනුදෙනුවේ මිල තුල වට්ටම් ඇතුලත් වේ මෙහිදී මුළු වට්ටම එකිනෙක බැඳීම්වල එක් එක් සාපේක්ෂ තනි විකුණුම් මිලයන් පදනම් කරගෙන එම බැඳීම් වලට බෙදා වෙන්කිරීම කල යුතුය

#### 5 කාර්ය සාධන බැඳීම තෘප්තිමත් වූ පසු අයභාරය හඳුනා ගැනීම

- ව්‍යාපාර ඒකකයක් පොරොන්දු වූ භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් ගනුදෙනුකරුට පැවරීම මගින් තම කාර්ය සාධන බැඳීම තෘප්තිමත් කල විට අයභාරය හඳුනාගත යුතුය
- ගනුදෙනුකරුට භාණ්ඩ හෝ සේවාවන්වල පාලනය ලැබුණු පසු කාර්ය සාධන බැඳීම් තෘප්තිමත් වේ
- භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් පාලනය ලැබෙන්නේ යම් නිශ්චිත දිනකදීය
- පහත සාධක පෙන්නුම් කෙරේ නම් යම් නිශ්චිත දිනක පාලනය මාරු වී ඇති බව නිගමනය කල හැකිය
  - වත්කම සඳහා ගනුදෙනුකරුගෙන් ගෙවීම ලබා ගැනීමට ව්‍යාපාර ඒකකයට වර්තමාන අයිතියක් පැවතීම
  - වත්කමේ නෛතික අයිතිය ව්‍යාපාර ඒකකය විසින් ගනුදෙනු කරුට මාරුකර තිබීම
  - වත්කමේ හෙතික සන්තකය ව්‍යාපාර ඒකකය විසින් ගනුදෙනුකරුට මාරු කර තිබීම
  - වත්කමේ අයිතිය හා සම්බන්ධ අවධානම් සහ ප්‍රතිලාභ ගනුදෙනුකරු සතු වීම
  - ගනුදෙනුකරු වත්කම පිළිගෙන තිබීම
- සේවාවක් සම්බන්ධයෙන් කාර්ය සාධන බැඳීම තෘප්තිමත් වන්නේ එම සේවාව සැපයූ පසුවය

#### ඉදිරිපත් කිරීම

- ව්‍යාපාර ඒකකයක් විසින් ගිවිසුම ඉටුකිරීමේ ප්‍රමාණය සහ ගනුදෙනුකරුගේ ගෙවීම මත මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ගිවිසුම් වත්කමක් හෝ ගිවිසුම් වගකීමක් ලෙස ඉදිරිපත් කල යුතුය මෙහිදී ගනුදෙනුවේ ප්‍රතිශ්චාව සඳහා ව්‍යාපාරයට ඇති අයිතියන් ( කොන්දේසි විරහිත ) ලැබිය යුතු දෑ ලෙස වෙනම වත්කමක් ලෙස මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ඉදිරිපත් කල යුතුය
- වගකීම - ගිවිසුම ඉටුකිරීමට පෙර ගනුදෙනුකරුගෙන් ප්‍රතිශ්චාව ලැබීම

ගිවිසුම් වගකීමක් සඳහා උදාහරණයක් ලෙස භාණ්ඩ හෝ සේවාවක් පැවරීමට පෙර ගනුදෙනුකරුවෙකුගෙන් ලැබී ඇති ප්‍රතිශ්චාවේ යම් වටිනාකමක් දැක්විය හැකිය ගිවිසුම් වගකීමක් සම්බන්ධයෙන් නොඉපයූ විකුණුම් අයභාරය නොඉපයූ සේවා අයභාරය හෝ වගකීමක් ලෙස මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වගකීමක් ලෙස ඉදිරිපත් කල හැකිය

#### ඇගයීම

- 01) මයුර සමාගම රුපියල් මිලියන 30ට යන්ත්‍රයක් විකිණීම හා වසරක සේවා ගිවිසුමක් සඳහා රංග සමාගම සමග ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලදී යන්ත්‍රයේ සාමාන්‍ය විකුණුම් මිල රුපියල් මිලියන 26 වන අතර සේවා සැපයීම වෙනම සිදුකරන්නේ නම් එය රුපියල් මිලියන 4ට සිදු කෙරේ යන්ත්‍රය 2019 /04/01 දින ස්ථාපනය කල අතර 2019 /09/30 දින සේවා සැපයීම ආරම්භ

කරන ලදී ගනුදෙනුවේ මුළු මිල 2019/04/01 දින ගෙවිය යුතුය මෙම අවස්ථාව අයහාර අකෘතියට අනුව පැහැදිලි කරන්න

- 02) 2019 /01/01 දින සමන් සමාගම රු මිලියන 25කට යන්ත්‍රයක් සැපයීම හා වසරක කාලයක් මාසික පදනමින් සේවා සැපයීම සඳහා ගනුදෙනුකරුවෙකු සමග ගිවිසුමක් ඇති කර ගන්නා ලදී 2019/04/01 යන්ත්‍රය ගෙන ගොස් 2019/05/01 දින ස්ථාපනය කර අවසන් කරන ලදී 2019/09/30 දින සිට සේවා සැපයීම ආරම්භ කරන ලදී සේවාව කොමැතිව යන්ත්‍රයේ විකුණුම් මිල රු මි 24කි මෙවැනි යන්ත්‍රයක් සඳහා වසරක කාලයක් සඳහා සේවා සැපයීමට සාමාන්‍යයෙන් රු මි 6ක් අය කරයි ගනුදෙනුවේ මුළු මිල ( ප්‍රතිෂ්ඨාව ) 2019/04/01 දින ගනුදෙනුකරු විසින් සමාගමට මුදලින් ගෙවන ලදී ගිණුම් වර්ෂය මාර්තු 31න් අවසන් වේ
- අවශ්‍ය වන්නේ
- 1 2020/03/31න් අවසන් වර්ෂයේ ඉහත ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට අවශ්‍ය ලෙජර් ගිණුම් පිලියෙල කරන්න
  - 2 2020/03/31න් අවසන් වර්ෂයේ ඉහත ගනුදෙනුවලට අදාල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උධෘතයන් දක්වන්න

## SLFRS16 කල්බදු ( Leases )

වත්කමක භාවිතය පාලනය කිරීමේ අයිතිය ලබා ගැනීම සහ ඒ වෙනුවෙන් වාරික ගෙවීමට පාර්ශව දෙකක් අතරේ ඇතිකරගන්නා ගිවිසුමකි

**SLFRS 16** කල්බදු ප්‍රමිතිය අදාල නොවන අවස්ථා

- 1 කල්බදු කාලය කෙටිකාලීන වන විට ( මාස 12 ට අඩුවීම )
- 2 කල්බදු වත්කම අඩු වටිනාකමක් සහිත වත්කමක් වීම

( මෙහිදී ගෙවන වාරික ලාභාලාභ ගිණුමට ලියා හැරිය යුතුය )

කල්බදු වත්කම හඳුනා ගැනීම

කල්බදු වත්කම භාවිත අයිතිය සහිත වත්කම් ලෙස නම් කෙරේ

වත්කමේ භාවිත අයිතිය අනෙකුත් වත්කම් වලින් වෙන්කොට දැක්විය යුතුය

**කල්බදු වත්කම් මිනුම්කරණය**

1 හඳුනාගැනීමේදී මිනුම්කරණය/ මූලික මිනුම්කරණය

පිරිවැයට මිනුම්කරණය කරයි

2 හඳුනාගැනීමෙන් පසු මිනුම්කරණය

පිරිවැය අකෘතියට හෝ ප්‍රත්‍යාගණන අකෘතියට මිනුම්කරණය කරයි

**කල්බදු වත්කමක පිරිවැය තුළ අන්තර්ගත දෑ**

- කල්බදු වගකීමේ මූලික මිනුම්කරණ වටිනාකම ( කල්බදු ගෙවීම්වල වර්තමාන අගය )
- කල්බද්ද ආරම්භ කරන දින හෝ ඊට පෙර සිදුකරණ ගෙවීම් ( මූලික ගෙවීම )
- කල්බදු ගැනුම්කරු දරා ඇති මූලික ඝෘජු පිරිවැය
- කල්බදු ගිවිසුමේ කොන්දේසි වලට අනුව කල්බද්ද අවසානයේ කල්බද්දට පදනම්වන වත්කම ඉවත් කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැයෙහි ඇස්තමේන්තු ගත වටිනාකම

**කල්බදු වත්කම් ක්ෂය කිරීම**

1 වත්කමේ නෛතික අයිතිය කල්බදු කාලය අවසානයේ ගැනුම්කරුට හිමිවේ නම් ඵලදායී ජීවකාලයට ක්ෂය කල යුතුය

2 වත්කමේ නෛතික අයිතිය කල්බදු කාලය අවසානයේ ගැනුම්කරුට හිමි නොවේ නම් කල්බදු කාලය හෝ ඵලදායී ජීවකාලයෙන් අඩු කාලයට ක්ෂය කල යුතුය

**කල්බදු වගකීම හඳුනා ගැනීම හා නිරූපනය**

කල්බදු වගකීම කල්බදු ගෙවීම් වල වර්තමාන අගයට මුලින්ම හඳුනාගත යුතුය  
කල්බදු ගෙවීම්වල ඇතුළත් වියහැකි දෑ

- ස්ථාවර ගෙවීම් ( දිරිදීමනාවක් ලැබෙන්නේ නම් එය අඩුකල පසු අගය )
- විචල්‍ය ගෙවීම්
- සහතික කරන ලද අවශේෂ අගය යටතේ කල්බදු ගැනුම්කරු ගෙවීමට අපේක්ෂිත වටිනාකම
- කල්බදු ගැනුම්කරුගේ කැමැත්ත පරිදි වත්කම මිලදී ගැනීමට හැකි අවස්ථාවේදී ක්‍රියාත්මක වන මිල
- කල්බද්ද අවසන් කිරීම සඳහා ඇති අවස්ථාව ක්‍රියාත්මක කරන්නේ නම් කල්බදු ගැනුම්කරු විසින් ගෙවීමට සිදුවන දඩ මුදල්

**කල්බදු වගකීම සම්බන්ධයෙන් පසුව මිනුම් කිරීම**

- 01 කල්බදු පොලී මගින් කල්බදු වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම ඉහල දැමීම කල යුතුය
- 02 කල්බදු දීමනාකරුට ගෙවන වාරික මගින් කල්බදු වගකීමේ ධාරණ වටිනාකම පහල දැමීම කල යුතුය
- 03 කල්බද්දේ සංශෝධනයක් හෝ ස්ථාවර ගෙවීම්වල වෙනසක් සිදු කළේ නම් කල්බදු වගකීම යළි මැනිය යුතුය

**ගිණුම් තැබීම**

භාවිත අයිතිය සහිත වත්කම් වල ධාරණ අගය ජංගම නොවන වත්කම් වලින් වෙන්ව සහ කල්බදු වගකීම අනෙකුත් වගකීම් වලින් වෙන්කොට ජංගම හා ජංගම නොවන ලෙස වර්ග කර දැක්විය යුතුය

**කල්බදු ගැනුම්කරු මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය තුළ පහත දෑ ඉදිරිපත් කල යුතුය**

කල්බදු වගකීම සඳහා මුදල් ගෙවීම් වල ප්‍රාග්ධන කොටස - මූල්‍ය  
කල්බදු වගකීම සඳහා මුදල් ගෙවීම් වල පොළී කොටස - මූල්‍ය / මෙහෙයුම්  
කෙටිකාලීන කල්බද්දක් වන විට හෝ කල් බද්දට පදනම්වන වත්කම ඉතා අඩු අගයක් වන විට සිදුකරන ගෙවීම - මෙහෙයුම්

**හෙලිදරව් කිරීම**

- 1 වත්කම්වල ක්ෂය
- 2 කල්බදු පොළී
- 3 මුදල් ගලා යෑම්
- 4 වත්කම් වල ධාරණ වටිනාකම
- 5 වත්කම් වලට එකතු කිරීම්

01)

සිරිකත සමාගම 2020/04/01 දින මූල්‍ය කල්බදු ක්‍රමයට යන්ත්‍රයක් මිලදී ගනි 2020/04/01 දින සිදුකල මූලික ගෙවීම 200000කි ගැනුම්කරු දරා ඇති මූලික ඍජු පිරිවැය 10000කි 2021/03/31 දිනෙන් ආරම්භකර ගෙවිය යුතු වාර්ෂික වාරිකය රු 80000කි ගම‍ය පොළී අනුපාතය 10% කි කල්බදු කාලය වර්ෂ 4ක් වන අතර කල්බදු කාලය අවසානයේ වත්කමේ අයිතිය ගැනුම්කරුට හිමිවේ යන්ත්‍ර පිරිවැයට 10%ක් ක්ෂය කරයි ගම‍ය පොළී අනුපාතය යටතේ වාර්ෂික වට්ටම් සාධක

1	2	3	4
0.91	0.82	0.75	0.68

අවශ්‍ය වන්නේ

- 1 කල්බදු වගකීමේ මූලික වටිනාකම
- 2 භාවිත අයිතිය ඇති වත්කම හඳුනා ගත යුතු වටිනාකම
- 3 පළමු ගිණුම් වර්ෂය අවසානයේ ලෙජර් ගිණුම් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන උද්ධෘතයන්

02)

සුපුන් සමාගම 2019/04/01 දින මූල්‍ය කල්බදු ක්‍රමයට ගත් යන්ත්‍රයක මූලික ගෙවීම රු 500000කි වාර්ෂික වාරිකය රු 200000ක් වන අතර කල්බදු කාලය වර්ෂ 4කි මූලික ඍජු පිරිවැය රු 10000කි ගම‍ය පොළී අනුපාතය 10% කි ගම‍ය පොළී අනුපාතය 10% යටතේ වාර්ෂික වට්ටම් සාධක

1	2	3	4
0.91	0.82	0.75	0.68

කල්බදු කාලය අවසානයේ වත්කම ගැනුම්කරුට මාරු වේ මෙහි සුන්බුන් අගය රු 60000ක් හා ඵලදායී ජීව කාලය වසර 5ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත

අවශ්‍ය වන්නේ

- 1 කල්බදු වගකීමේ මූලික වටිනාකම
- 2 භාවිත අයිතිය ඇති වත්කම හඳුනා ගත යුතු වටිනාකම
- 3 පළමු ගිණුම් වර්ෂය අවසානයේ ලෙජර් ගිණුම් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන උද්ධෘතයන්

03)

2019/04/01 දින මූලිකව රු 500000ක් ගෙවා මූල්‍ය කල්බදු ක්‍රමයට ගත් යන්ත්‍රයක කල්බදු කාලය වසර 5කි මූලික ඍජු පිරිවැය රු 25000ක් වන අතර අනාගත වාරික ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය රු 381000කි ගම‍ය පොළී අනුපාතය 10% කි වන අතර වාර්ෂික කල්බදු වාරිකය 100000කි

අවශ්‍ය වන්නේ

- 1 භාවිත අයිතිය ඇති වත්කම හඳුනා ගත යුතු වටිනාකම
- 2 පළමු ගිණුම් වර්ෂය අවසානයේ ලෙජර් ගිණුම් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන උද්ධෘතයන්

04)

පුන්සඳ ව්‍යාපාරය 2020/04/01 දින මූල්‍ය කල්බදු ක්‍රමයට ගත් යන්ත්‍රයක මූලික ගෙවීම රු 300000කි වාර්ෂික වාරිකය රු 200000ක් හා කල්බදු කාලය වර්ෂ 4කි මූලික ඍජු පිරිවැය රු 20000කි ගම‍ය පොළී අනුපාතය 10% කි ඵලදායී ජීව කාලය වර්ෂ 5ක් වන අතර කල්බදු කාලය අවසානයේ වත්කමේ අයිතිය ගැනුම්කරුට හිමි නොවේ අනාගත වාරික ගෙවීම් වල වර්තමාන අගය රු 632000කි

අවශ්‍ය වන්නේ

- 1 භාවිත අයිතිය ඇති වත්කම හඳුනා ගත යුතු වටිනාකම
- 2 පළමු ගිණුම් වර්ෂය අවසානයේ ලෙජර් ගිණුම් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන උද්ධෘතයන්

## මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව

### පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණ

වාර්තාකරණ ඒකකයක දැනට සිටින සහ අපේක්ෂිත ( විභව ) ආයෝජකයන්ට ණය සපයන්නන්ට සහ අනිකුත් ණයහිමියන්ට එම ඒකකයකට අදාළ ව සම්පත් සැපයීම පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය වන මූල්‍ය තොරතුරු සැපයීමයි

### මූල්‍ය තොරතුරු වල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ

මූලික

අදාළ බව  
විස්වාසනීය නියෝජනය

වැඩිදියුණු කිරීමේ

සංසන්දනාත්මක බව  
සත්‍යාපනය කළ හැකි බව



කාලීන බව  
තේරුම්ගත හැකි බව

**මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග**

- වත්කම් - අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන ව්‍යාපාර ඒකකය විසින් පාලනය කරන වර්ථමාන ආර්ථික සම්පතකි
- වගකීම් - අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන ආර්ථික සම්පත් පවරා දීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාපාර ඒකකයක් සතු වර්ථමාන බැඳීමකි
- අදායම් - වත්කම් වල වැඩිවීමේ හෝ වගකීම්වල අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන හිමිකම සඳහා සහභාගිවන්නන්ගේ දායකත්වයන්ගෙන් හැර හිමිකමේ සිදුවන වැඩිවීමකි
- වියදම් - වත්කම් වල අඩුවීමේ හෝ වගකීම්වල වැඩිවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන හිමිකම සඳහා සහභාගිවන්නන්ට කරන බෙදාහැරීමක් නොවන හිමිකමේ සිදුවන අඩුවීමකි
- හිමිකම - ව්‍යාපාරයේ වත්කම් වලින් එහි සියලු වගකීම් අඩුකල පසු වත්කම්වලට ඇති අවශේෂ ඇල්මයි

**මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මූලිකාංග හඳුනා ගැනීම**

- 1 වත්කමක හෝ වගකීමක සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන ඕනෑම ආදායම් වියදම් හෝ හිමිකමේ වෙනස්වීම් පිලිබඳ අදාල තොරතුරු සැපයීම
  - 2 වත්කමක හෝ වගකීමක සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන ඕනෑම ආදායම් වියදම් හෝ හිමිකමේ වෙනස්වීම් පිලිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් සිදු කිරීම
  - 3 මූලිකාංගවල නිර්වචනවලට අනුකූල වීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයින්ට තොරතුරු ලබාදීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ එම තොරතුරු ලබාදීමට වැයවන පිරිවැයට වඩා වැඩිවීම

**මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග මැනීමට පහත ක්‍රම භාවිතා කරයි**

- 1 ඓතිහාසික පිරිවැය
- 2 ප්‍රවර්ථන අගය
  - අ) සාධාරණ අගය
  - ආ) ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉෂ්ඨ කිරීමේ අගය
  - ඇ) ප්‍රවර්ථන පිරිවැය

**ඇගයීම**

- 01 ශ්‍රී ලංකාව තුළ අනුගමනය කරන ' මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුවට ' අනුව පහත කුමන දෑ මූල්‍ය තොරතුරුවල මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ලෙස සලකනු ලබයි ද?
  - 1) අදාළ බව සත්‍යාපනය කළ හැකි බව.
  - 2) විශ්වාසනීය බව සහ කාලීන බව.
  - 3) අවබෝධ කරගත හැකි බව සහ සංසන්දනාත්මක බව.
  - 4) සංසන්දනාත්මක බව සහ විශ්වාසනීය නියෝජනය.
  - 5) අදාළ බව සහ විශ්වාසනීය නියෝජනය. (.....)
- 02 ශ්‍රී ලංකාවේ අනුගමනය කරන ' මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුවට ' අනුව මූල්‍ය තොරතුරුවල වැඩි දියුණු කිරීමේ ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයක් නො වන්නේ පහත දෑ අතුරින් කුමක් ද?
  - 1) සංසන්දනාත්මක බව

- 2) විශ්වාසනීය නියෝජනය.
- 3) සත්‍යාපනය කළ හැකි බව.
- 4) කාලීන බව.
- 5) අවබෝධ කරගත හැකි බව.

උපුටා ගැනීම

\* ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත (වරලත් ගණකාධිකාරී ටී.ධර්මරාජා මහතා)

\* 12,13 ගිණුම්කරණය ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය